

2013 m. kovo 22 d., penktadienis

Nr. 12 (1026) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i a

Brangūs skaitytojai,

Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!
Skirkite 2 proc. savo pajamų mokesčio „7 meno dienos“ – leidiniui, pelniusiam išrankią skaitytojų dėmesį.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodyskite VŠĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti internte Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

3

Mūza Rubackytė Filharmonijoje

4

Pamąstymai apie praėjusį teatro sezono

5

Dainiaus Liškevičiaus meno projektas

L. DUBICKIENĖS NUOTR.

6

Andriaus Kviliūno „Tylėjusi istorija“

Ekspozicijos „Poetiniai dokumentai“ fragmentas, Nacionalinė dailės galerija

M. IVANOVOS NUOTR.

Eilėraštis kabyklai

Alvydo Lukio „Žingsniai“ ir „Poetinių dokumentų“ paroda

Agnė Narušytė

– Ką konkretiai reiškia kažką iš tikrujų kurti?

– Na... Kai muzika pasiekia sielos gelmes ir dėl to nejučia kiek pasikeičia ir tavo paties, ir klausytojo kūnas. Tai toks abipusės būsenos sukūrimas. Turbūt.

Ši pokalbių iš Haruki Murakami romano „Pernakt“, perskaičiau (pernakt) rašydama apie dvi fotografijos parodas: Alvydo Lukio retrospektyvą Kaune ir „Poetiniai dokumentai“ Nacionalinėje dailės galerijoje. Nors jos nesusijusios, „abipusė būseną“ buvo sukurtą – netik pasikeitus abiejų parodų kūnams, bet ir vaizdui susidūrus su daiktu, o žodžiu – su vaizdu.

Po savo parodos atidarymo, kai Kauno fotografijos galerijoje liko tik savi, Lukys juokais paémė kampe stovėjusią kabyklą paltams ir pastatā prie kolonos, kuria pirmiausia pamatys pro duris ięjės lankystojas. Ant kolonos kaip mat atsirado raugotas šešelis – plokščias kabyklos antrininkas. O kabykla puikavosi baltame fone ryškindama savo pačiupinėjamą reljefą, savo riestas for-

mas, savo kietus paviršius, tarsi būtų svarbesnė už fotografijose vaizduojamus daiktus. Fotografas – pabréžiu – *juokais* pasiūlė šalia gražiosios kabyklos užrašyti pavadinimą „Kabykla po Duchamp'o“. Priebalsėms kapojant orą, dviguba kabykla staiga virto keliaaukščio butelių stovo (1914) antrininke – dar vienas *readymade*, kurį menininkas gali perkelti iš nuobodžiai naudintų daiktų kasdienybės į meno pašaulį, kur funkcija užleidžia vietą minčiai, vos ištarus steigiamajį burtažodį: „tai yra menas“. Bet Kaune burtažodis skambėjo ironiškai (juk sakiau – tai buvo nerimta), o kabykla siek tiek panėšėjo į klaustuką: ką man veikti parodoje po Duchamp'o? Juk dabar mano šuolis nėra nei rekordinis, nei autentiškas. Nauoji meno tvarka jau seniai surakta. Daiktai jau šimtą metų gyvena kamuoja mieste – būti višada pasiruošę tarnauti menui. Bet pažvelgusi į Lukio fotografijas ir jose pamačiusi beveik vien tik daiktus, kabykla atlyžo – ramiai užsidėjo šešelio karūną, tapo sudaliktėjusią fotografiją arba daiktu, pasiruošusiapti fotografiją. Ne tiek *ready-*

made, kick *ready-to-be-made*.

Ir štai čia beliko prisiminti ne vien Duchamp'ą, bet ir Josephą Kosuthą, jo „Vieną ir tris kedes“ (1965). Kédés aprašymas, kédés nuotrauka ir pati kédé atvėrė plėsius tarp kalbos, fotografijos ir daikto, tarp dviejų – vaizdinės ir žodinės – kalbų, tarp dviejų daikų – nuotrafuoto ir ne, stovinčio ant grindų čia ir dabar. Tuomet, kai Kosuthas pristatė savo kūrinį, buvo svarbu išsiųmoninti fotografijos ir tikrovės netapatumą. Bet kai pamačiau kabyklą, atsistojusią priešais Lukio daiktus, ji – priešingai – atvėrė tapatumą. Prie kolonos prisiglaudusi kabykla su šešeliu mano akims buvo tokspats šviesos kūrinys kaip nuotrafuoti daiktai, kurių šešeliai tirpo, virsdami tik blyškiais nukrypimais, oro netolygumais, tarsi tikrovės dėžutėje esantis daiktas būtų matomas pro stiklą. Keistas efektas: nors fotografija išryškino daikto medžiagiškumą, ji ir pati tapo matoma, užuot pasitraukusi, išryškino ir save. Kaip ir kabykla, baltame fone stovinčios kopėčios „išlipa“ iš kad-

NUKELTA | 7 PSL.

Nepailstantis koncertmeisteris

Smuikininko Algimanto Pesecko koncertinės veiklos 40-mečiu

Živilė Ramoškaitė

Prieš metus Algimantas Peseckas specialiu koncertu šventė 60 metų sukaktį. Neteko jo girdėti, nes buvau išvykus. Iki šiol jaučiu sažinės graužimą, kad praleidau progą pasakyti simpatingam bendramokslui „čiurlioniukui“ keli nuoširdžius žodžius. Juk mokykloje esame kartu grojė maestro Sauliaus Sundeckio vadovaujamame orkestre! Nesvarbu, kad ne šlovingiausiu jo laikotarpiu, kai kolektyvas skynė laurus užsienyje. Didžiausias paradoxas, kad man tuomet teko sėdėti koncertmeisterio kėdėje, o kolegai Alyčiu – kažkur už mano nugaras. Tai apie nelengvą koncertmeisterio dalią, ją lydinčią įtampą ir atsakomybę ši tai išmanau.

Šiandien Algimantas Peseckas – Nacionalinio simfoninio orkestro, žymiausio Lietuvos šio žanro kolektivo, koncertmeisteris su dvidešimties metų stažu. Prieš tai gerą dešimtmetį jis buvo šio orkestro artistas, o iki filharmonijos dešimt metų griežė Operos ir baletų teatro orkestru, užėmė reikšmingą vietą šalia tuometinio koncertmeisterio Aleksandro Batovo. Tačiau A. Peseckas nei tada, nei dabar neapsiriboję orkestru. Smuikininkas noriai atlieka kamerinę muziką, koncertuoja su savo įkurtu kvartetu „Musica Camerata“,

Dainius Peseckas, Vilija Peseckienė, Algimantas Peseckas

griežia įvairios sudėties ansambliuose, o su žmona Vilija – duetu. Neatiskakė jis ir kvestinio koncertmeisterio pareigū Operos ir baletų teatro orkestre, girdime jo atliekamus solo baletuose, kituose spektakliuose. Neįmanoma įsivaizduoti „Gulbių ezero“, „Miegančiosios gražuolės“, „Žizel“ baletų be nuostabijuolių solinių smuiko epizodų. Filharmonijos koncertų publiką yra girdėjusi daug jo atliekamų smuiko solo simfoniniuose veikaluose. Patys sudetingiausiai, verčiantys atlikęj smarkiai pasitempi – Richardo Strausso muzikoje. O jo poemoje „Didvyrio gyvenimas“ („Ein Heldenleben“) soliniai epizodai prilygsta sudėtingam instrumentiniam koncertui su orkestru.

Atrodytų, „tempdamas“ tokį krūvį smuikininkas turėtų būti nuolat paileš, išitempęs, rūškanas. Bet yra kaip tik priešingai: A. Peseckas vienu metu puikiai nusiteikęs, geranoriškas, juokaujantis. Regis, nepasiduoti nereikalingoms emocijoms, išvengti nesmagių gyvenimo situacijų jam padeda neblėstantis humoras jausmas. Štai ir per koncertą Taikomosios dailės muziejuje (kovo 10 d.), užuot pasidavęs vedėjo Viktoro Gerulaičio provokacijoms rimtais pakalbėti apie save, A. Peseckas pasiūlė anekdotą apie orkeistro altistų grupę... Ar tik šis bruožas ne iš mamos, atmintin įkritusios spalvingos asmenybės, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje dirbusios koncertmeistere? Tiesa, apie kai ką Algimantui vis dėlto prasitarė. Greta minėtų sukačių, pasirodo, yra dar viena: jiedu su Vilija šiemet mini 30-ąjų vedybų sukačių. V. Peseckienė irgi griežiai filharmonijos orkestre, pradėjo net anksčiau už Algimantą. Tad šeima kartu būna ne vien po darbo, kaip dauguma, bet ir darbe. Sūnų Dainių taip pat matydavau griežiantį orkestre šalia tévo, bet neilgai, dabar jis – orkestro „Kremerata Baltica“ narys. Trys smuikininkai šeimoje – ne dažnas reiškinys net tarp muzikų.

Seniai pastebėjau, kad A. Pesecką myli kolegos. Apie tai bylojo į koncertą gausiai susirinkusi publika – filharmonijos ir operos teatro dirigentai, sių orkestrų muzikantai, draugai ir gerbėjai. Beveik tiesiai iš lėktuvo po gastozi Buenos Airėse susuko maestro Juozas Domarkas. Muziejaus salėje tuščių vietų neliko, kai kam teko ir pastovėti.

Vakaro programa buvo patraukli ir nuotaikinga, perdėm neįpareigojanti, kaip ir dera šventei, bet parangta kruopščiai ir atsakingai. Su trimis Peseckais pasirodė žinoma pianistė Šviesė Čepliauskaitė, prišiutė užduotį atlikusi be priekaištystės. Tinkama kamerinio muzikavimo dvasia, geru visų kūrinų stilus pojūčiu ji reikšmingai prisidėjo prie koncerto sėkmés.

Pradžioje dvi sonatas su fortepijonu – Josepho Haydno Nr. 1 G-dur

ir Ludwigovo van Beethoveno Nr. 5 F-dur („Pavasario“) – pagriežė A. Peseckas. Atliekant šias sonatas dème-sys buvo sutelktas į darnų ansamblį, stilingą frazavimą ir skoningušus štrichus. Nejučiomis pagalvojau: Algimantas griežia kaip tikras koncertmeisteris – daugiausia dème-sio skiria stilui, artikuliacijai, tikslumui, bet be ryškesnių dinamininių kontrastų, šiltesnio ir atviresnio išsisakymo, kurio tikėtumeisi Beethoveno „Pavasario sonatoje“. Su žmona jie griežė Dmitrijaus Šostakovičiaus Penkias pjeses dviej smuikams ir fortepijonui. Ryškių kontrastų, humoro ir žaismės kupinos pjesės buvo atlirkos labai nuoširdžiai, lengvai ir smagiai. Georgo Friedricho Händelio–Johano Halvorseno Pasakaliją dviej smuikams griežė tévas ir sūnus. Nuo mokyklos suolo gerai pažįstamas Halvorseno aranžuotas veikalas atsivérė naujomis spalvomis, dinamikos ir garso išgavimo kontrastais. Smuikininkai kūrinių atliko ryškiai ir temperamentingai.

Šventinio vakaro pabaigoje visi dalyviai susijungė į darnų ansamblį. Trys Peseckai ir Š. Čepliauskaitė pakiliai, su ugnelyje atliko Antonio Vivaldi Koncertą trims smuikams F-dur. Jis suteikė gerą pliūpsnį šviesios pavasariškos nuotaikos. Kad tokios nuotaikos nickada nepristigtų mūsų nepailstančiam koncertmeisteriui!

Rečitalis su dedikacija

Pianisto Leonido Dorfmano koncertas

Jurgita Norvaišienė

Pianisto rečitalis šiandien ne tokiai dažnai reiškinys mūsų koncertų repertuaruose. Tai labai sudėtinga koncerto forma ir atlikėjui, ir klausytojams. Rečitali atlikėjas įtemptai rengia ištisus méniesius, rūpinasi, kaip jo vieno meninių užmojai susgebės prikaustyti publikos dėmesį.

Viens tokių rečitalų, pianisto Leonido Dorfmano rečitalis, įvyko kovo 3 d. Taikomosios dailės muziejuje (organizuotas Lietuvos nacionalinės filharmonijos). Leonidas Dorfmanas gerai žinomas Lietuvos muzikos mėgėjams, bet jau kuris laikas gyvena Vokietijoje, tad pravartu šiek tiek priminti jo kūrybinį keliaj. Gimė Vilniuje, Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje mokėsi pas patyrusią mokytoją Tatjaną Freidbergienę. 1986 m. su pagyrimu baigė Lietuvos muzikos akademiją (prof. Miriam Azibekovas kl.), studijavo Maskvos konservatorijos aspirantūroje (prof. Michailo Voskresenskiu kl.). Ją baigęs, 1990-aisiais apsigyveno Frankfurte prie Maino. Čia tobulinosi fortepijono, kamerinės muzikos ir vokalo akompanimento srityse, stažavosi Zalburge ir Vienoje, intensyviai koncertavo, buvo smuikininko Raimundo Katiliaus scenos partneris. Vėliau

Leonidas Dorfmanas susidomėjo ir dirigavimu: baigė kapelmeisterio aspirantūrą Frankfurto aukštojoje muzikos mokykloje, dalyvavo dirigavimo meistriskumo kursuose Vengrijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Lietuvoje. Koncertavo kaip dirigentas su Budapeštu, Plovdivu, Minsku, Frankfurto simfoniniuose orkestruose. Nuo 1997 m. dėsto Mainco J. Gutenbergo universitete, veda kapelmeisterio ir dainavimo meistriskumo kursus Vokietijoje ir Lietuvoje. 2001 m. pradėjo dėstyti Trozingeno aukštojoje mokykloje. Nuolat dalyvauja svarbiuose Vokietijos ir kitų šalių muzikos renginiuose.

Leonidas Dorfmanas visada itin atidžiai sudaro savo koncertines programas. Pianistas mėgsta stambius opusus derinti su mažų formų kūriniu. Nuolat į programas įtraukia ir lietuvių autorius – Mikalojų Konstantiną Čiurlionį, Vytautą Basevičių, Juozą Gruodį, Anatolių Šenderovą, Bronių Kutavičių. Šį kartą programos pobūdžiu, taip pat ir tyrojusiai pakiliai nuotaikai įtaikos turėjo koncerto dedikacija. Pianistas koncertą paskyrė savo mamos, ilgametės Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos fortepijono pedagogės Lidijos Dorfman atminimui. Gimusi Rusijos Oriolo mieste, ten baigusi muzikos techni-

Leonidas Dorfmanas

grodavo Leonidas! Sėdėdavo salės kamputyje, bet buvo tokia graži – tamšūs plaukai ir juodos didelės akys. Atrodė, jog kartu groja, – taip išsiausdavo į atliekamą muziką ir palaikydavo sūnų mintimis. Turėjo stiprią energetiką ir ją jautė ne tik Leonidas, bet ir mes, jos mokiniai.“

Leonidas Dorfmanas atskleidė, kad kovo 3-iosios koncerte skambėjo specialiai parinkti jo ir mamos mylimiausiu opusai: Domenico Scarlatti Sonatos C-dur, d-moll, E-dur; Josepho Haydno Sonata Nr. 62, Es-dur; keturių fantazijos iš Johaneso Brahmsio 7 fantazijų fortepijonui; Franzo Schuberto Eksprontai Gedur ir As-dur bei dvi pjesės Andante Es-dur ir Allegro C-dur, F. Schuberto–Ferenco Liszto „Margarita prie ratielio“, „Kur?“, „Malūnininkas ir upėlis“ bei Broniaus Kutavičiaus „Trys metamorfozės“. Kadangi L. Dorfmano profesinis meistriskumas pui-kiai dera su mastymo branda, jis ne-

priekaištingai interpretavo skirtingo laikotarpio ir stiliums kompozicijas. Pianisto išgaunamas garsas kiekvienam kūrinyje buvo sodrus ir spalvingas. Kaip pats atlikėjas sakė, pastaruoju metu jis daug dème-sio skiria „garso išdainavimui“, tad ir šiame koncerte buvo juntamas šis jo skambinimo bruožas. Dar vienas pagirtinas dalykas, išryškėjęs koncerte – pianistas nebuvó perdēm emocionalus, ko anksčiau pasitaikydavo. Viso koncerto metu jautė saiką ir subtiliai pertekė skirtingu kompozicijų stiliumi. Lengva buvo žavėtis užtikrinta ir pagavia interpretacija.

Artimiausiuose pianisto planuose: prancūziškos muzikos (Maurice Ravel, César Franck) koncertai su smuikininkė Yvonne Smeulers, programos, rengiamos kartu su savo klasės studentais iš Mainco J. Gutenbergo universiteto, meistriskumo kursais, kuriems pianistas vadovaus Šlice, Vokietijoje.

Pamiršti ir vėl prisiminti

Mūza Rubackytė, Alainas Paris ir prancūziškai egiptietiškas Saint-Saensas

Živilė Ramoškaitė

Šeštadienio (kovo 16 d.) koncertas Filharmonijoje suteikė galimybę susipažinti su labai menkai pažįstamais XIX a. prancūzų kompozitorių kūriniais. Trys iš programoje numatyti keturių veikalų suskambėjo Lietuvoje pirmasyk. Tai Jules'o Massenet uvertūra „Fedra“, Camille'o Saint-Seanso Koncertas fortepijonui su orkestru Nr. 5 „Egiptietiškasis“ ir Césaro Francko Keturios simfoninės poemos iš ciklo „Psiché“. Koncertą užbaigusį Paulio Dukas „Burininko mokinį“ Nacionalinis simfoninis orkestras yra atlikęs su Juozu Domarku, bet ši interpretacija buvo kitokia – dėmesys sutelktas į orkestro faktūros detales, skaidrū skambesi, veikalo žaismungum.

Išvardytų kūrinį nepažiustumame ne tik mes. Jie neskamba ir pasaulyje. Kad ši muzika sugrįžtu į koncertų sales, rūpinasi Venecijoje įsitikūręs Bru Zane fondas, savo tikslius apibrėžiantis kaip nepelnytais užmiršto prancūzų romantinio palikimo gaminimą. Šis fondas sumanė ciklą „Antikos mitai XIX a. prancūzų muzikoje“, jį Vilniuje su Nacionaliu simfoniniu orkestru įgyvendino prancūzų dirigentas, muzikologas, „Radio France“ ir „Radio Suisse Romande“ muzikos programų kūrėjai ir šiaip nepaprastas eruditas Alainas Paris ir pianistė Mūza Rubackytė.

Visus kūrinius orkestras labai kruopščiai parengė ir pavyzdingai atliko. Orkestrui ir dirigentui gali-

Mūza Rubackytė

D. MATVEJEVO NUOTR.

ma pažerti daug komplimentų. Nežinau, kaip publikai, bet profesionalamis visuomet labai smalsu paklausyti užmirštu kūrinį ir pasvarstyti, kodėl jie užmiršti. Atsakymai būna visiškai priešingi: gerai arba blogai, kad užmiršti. Nepateiksiu vienareikšmio atsakymo ir aš, nes iki šiol tebesvarstau.

J. Massenet uvertūra – įspūdingas ir turiningas veikalas, bet nedrūstu to paties teigti apie C. Francko „Psiché“. Nors ir labai subtiliai čiurleno šis muzikinis pasakojimas, man jis pasirodė nuobodokas. Laibausiai pradžiugino „atradimas“, kad prancūzai XIX a. kūrė visiškai kitaip nei vokiečiai, prie kurių esame labai prisirišę, bent simfoninių koncertų programose. Trys pirmieji veikalai turėjo nemažai bendro: melodikos pobūdis, harmonija ir ypač instrumentuotė, kuri net ir *tutti* vietose išlieka skaidri. Labai stipri Hectoro Berliozo įtaka. Apie ją šiaip

jau puikiai žinome iš knygų, bet juک didžiausias malonusumas tą atsekti pačiam.

M. Rubackytė į šią programą pateko neatsitiktinai. Pianistė ir dirigentas – seni pažystamieji. Susipažino jie prieš du dešimtmiečius, kai renge radio muzikos laidas. Atkurtos Nepriklausomybės pradžioje visi entuziastingai skelbė pasauliu apie Lietuvą ir jos kultūrą. M. Rubackytė tuomet parengė net 10 valandų laidų apie lietuvių muziką.

Dabar kviesdamas ją imtis C. Saint-Saenso Penkojo koncerto dirigentas patikino: „Jis Jums labai tiks.“ Tai išgirdau iš pačios pianistės. Spėju, kad A. Paris turėjo omenyje nepapras tai tvirtą M. Rubackytės valią ir gebėjimą greitai išmokti nežinomą tekstą, taip pat – auksčiausio lygio virtuoziškumą, analitinį mąstymą, muzikinį skonį, vaizduotę, asmenybės žavesį... Esu tikra, jis girdėjo jos atlickamą C. Saint-Saenso Antraj

koncertą g-moll, kurį pianistė yra skambinus iš Vilniuje. Gal kas prisimena pačiulio tempo finalą, kuriame praskrieja tarantela. Šio, penkojo (iš paskutinio) Saint-Saenso koncerto finalas – taip pat greito tempo kintančių įvykių kaleidoskopas, tik jvykiai kitokie, jiems perteikti reikia dar ir didžiulės fizinės jėgos, fortepijono skambesys victimis asociavosi su gamtos stichijos siautuliu. Pasirodo, šitokios jėgos M. Rubackytė irgi turi i valias. Ji meistriškai valdė stulbinamą garsų stichiją, staigiai pereidama į trapų *piano* ar švelnias garsų bangas. Taip pat įtaigiai su didžiuli polėkiu įskambino ir pirmąsias dvi koncerto dalis, labai raiškiai artikuiliuodama muzikinių vaizdų kaitą, išgaunamo garso tembra (buvo tokiu skambesių, tarsi būtų grojama sezoniniu instrumentu). I tai akimirksniu reagavo maestro A. Paris diriguojamas orkestras. Jo ir solistės duetas buvo idealus, nors kūrinių ritmo ir tempo, staigios nuotakų kaitos požiūriu – labai sudėtingas. Regis, dėl to jis labai retai ir atliekamas. Su jo techniniais sunkumais imasi galynėtis tik vienas kitas pianistas, o juk dar sunkiau – logiskai ir kartu vaizdingai pateikti savitą muzikos vyksmą. Čia ramiai nepafilofuosi, turi atidirbtį „iš peties“.

C. Saint-Saensas buvo koncertuojantis pianistas virtuozas. Kaip jam pačiam sekėsi šią muziką skambinti, nesužinosime niekados. Arturas Rubinsteinas jaunystėje labai dažnai grojo Antrajį koncertą, sukeldavo ovacijas. Kartą Paryžiuje jo in-

terpretacijos klausėsi ir pats kompozitorius, po koncerto pasakės du žodžius: „Buvo gerai.“ Bet tuo metu Saint-Saensas pats jau nebegrojo.

Nepamirškime, kad XIX a. – ne tik muzikos virtuozių, bet ir didelių archeologinių atradimų, tolimum egzotiškų kelionių, madingo orientalizmo laikotarpis. Jam priklauso ir C. Saint-Saenso egiptietiškas koncertas. Vienoje tolimoje kelionėje kompozitorius išbuvo net trejus metus, tada aplankė ir Egiptą, apžiūrėjo Luksoro šventykłų griuvėsius (matė juos ne tokius, kaip mes darbar, jie dar buvo užpustyt smėlio). Jis labai domėjos archeologija ir daugeliu kitų dalykų, nuo matematikos iki astronomijos. O vaikystėje buvo vunderkindas. Būdamas dešimties galėjo atmintinai paskambinti bet kurią iš 32 Ludwigo van Beethoveno sonatų.

Grįžtant prie M. Rubackytės egiptietiškojo kūrinio suvokimo, jutau, kad pianistė tikrai įrašė ji į platu XIX a. kultūros kontekstą. Bet kartu ji išliko šiuolaikiška, nenuuspējamai gyvybinga menininkė. Ir fantastiškai energinga: kitą dieną ji jau grojo L. van Beethoveno Fantaziją fortepijonui, chorui ir orkestrui Varšuvos filharmonijoje, kur vyko Elžbieta Pendereckos organizuojamo L. van Beethoveno Velykų festivalio iškilmingas pradžios koncertas.

Labai gerai, kad naujas didžiulis pianistės darbas buvo įrašytas, tad turėsime šveicarų firmos DORON kompaktinę plokštelę su dvemis jos atliekamais C. Saint-Saenso koncertais.

Deok Sa Bangjang Seol Jeong Kunsunim

rymą atvykti negalėsite. Ko palinkėtumėte Lietuvos žmonėms, kurie apsilankys jūsų darbų parodoje?

Kai pirmą kartą lankiausi Lietuvoje 2006 m., kartu su manimi buvo vienuoliai Bo Haeng Sunim ir Won Bo Sunim. Teko susitikti su Lietuvos budistais, kalbėtis apie Budos mokymą. Budos mokymas ypač tinkta XXI a. žmonijai. Kiekvienas žmogus, remdamasis Budos mokymu, gali rasti laimę, laisvę, harmoniją su savimi, savo paties išmintį, gėrij. Tai kelias ne tik į savo paties, bet ir į kitų žmonių laimę. Dzeno mokymas yra ir būdas pamiršti žmogišką kančią. Kaligrafijų paroda turėtų būti proga pajusti tikrąjį budizmą. Yra detalių ir potyrių, kurių iki galio nesuprantame. Budizmas – tai moky-

mas, kuris įgyvendinamas praktiškai iki galio suvokus gyvybės esmę.

Kančios priežastis yra pyktis, aistra, neišmanymas, puikybė, dvejoniškumas, klaudinės mąstymas. O tai galima amžiams ištinti iš sielos per dzeno praktiką. Dzenas nėra kažkokia ypatingo religija, skirta tik tam tikriems žmonėms. Visa žmonija per dzeną gali rasti ramybę, jėgą, drąsą, išmintį, kryptį, kuria reikėtų eiti. Visas dzenbudizmo mokymas yra sudėtas ir į kaligrafiją. Tad būčiau labai dėkingas, jei iki galio suprastume tą kaligrafijos turinį, tas prasmes, kurios yra kaligrafijos darbuose, ir galėtumėte pritaikyti tai gyvenimė.

PARENGĖ
MARTYNAS ŠIAUČIŪNAS

Svarbiausia nubudimas

Kaligrafijos paroda Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje

Vienuolis iš Pietų Korėjos Su Deok Sa Bangjang Seol Jeong Kunsunim studijavo Haeinsa Gangwon šventykloje, vėliau praktikavo Bēmosa ir Bongama dzeno šventyklose. Buvo Su Dok Sa šventyklos abatas ir vienuoliukas. Čiogjė ordino senato prezidentas. 2011 m. jis apdovanotas Dea Jong Sa titulu – Garbingas ir Didis Mokytojas – tai aukščiausias Čiogjė ordino suteikiamas apdovanojimas. Šiuo metu Kunsunimas yra ketvirtasis Doksungo vienuolyno Pang Džiangas.

Nuo kovo 21 d. iki balandžio 7 d. Vilniuje, Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejuje, veikia šio dzen meistro kaligrafijos paroda. Po kelių savaicių keiliaus į Kauną ir Klaipėdą. Spausdiname sutrumpintą vienuolio iš Lietuvos Won Bo Sunim intervju su kaligrafijos meistru.

Kaip ir kada susidomėjote kaligrafija? Pas ką mokėtės kaligrafijos meno?

Korėjiečių visuomenėje yra tradicija nuo mažens mokytis kaligrafijos.

Kiekvienoje šeimoje privaloma ugdymo dalis – kiniškų hieroglifų rašymas. Pirmą kartą parašau raidę, kai man buvo, ko gero, šešeri.

Kaligrafija visuomet traukė, bet tapus vienuoliu atsirado visokiausiai reikalių. Keturiaskesmetį kaligrafijai truko laiko. O kai tapau laisvesnis, rašymui neskyriaus daugiau dėmesio. Nemanau, kad esu didis kaligrafijos meistras. Ir dabar nemanau, kad rašau labai gerai. Tiesiog esant reikaliui kartais parašau keletą raidžių.

Rašto, raidės tikslumas yra svarbus. Tačiau daug svarbiu – reikšmė, kuri telpa kiekvieno ženkle. Svarbu perduoti tas reikšmes ir paaikiinti platesnėi auditorijai. Tai gali būti proga pamatyti save iš šalies. Tai gali būti atgaila ir nuskaidrėjimas. Būtent norédamas per kaligrafiją nuskaidrinti žmonių sielas profesionaliai užsiėmiau kaligrafija. Todėl rašydamas labiau akcentuoju ne rašmens meninę vertę, o rašmenyje telpančią reikšmę.

Į kelis ženklus sudedami išminčių kladai. Kaligrafijoje labai svarbi meninė vertė, rašymo technika, ta-

čiau kaligrafijos mokymas ne mažiau akcentuoja ir turinį. Tai gali būti gyvenimo pamokymai apie priežastį ir pasekmę, nušvitimą, moralines vertėbes. Visa tai gali tilpti į kelis rašmenis. Yra buvę, kad žmogus kaligrafijoje pamato savo gyvenimo atspindį, taip dar kartą peržvelgia gyvenimą ir randa kryptį.

Gal galėtumėte trumpai papasakoti, kuo skiriasi kaligrafija, praktikuojama šventykloje, nuo pasauliečių kaligrafijos?

Pasauliečių praktikuojamoje kaligrafijoje nėra taip akcentuojama rašmenyje esanti esmė. Šventykloje labiau pabrėžiamos visos gilio prasmės ir esmės. Čia svarbesnis nubudimas, sielos tyrumas. Būtent šventyklu rašmenys turi vesti į nušvitimą ir sielos ramybę.

Ar rašote susikoncentravęs?

Rašant protas yra tuščias – laisvas nuo žemiškų aistrų ir geidulų.

Gaila, bet į kaligrafijos parodos atida-

Sveiki sulaukę!..

Pamąstymai apie praėjusį teatro sezono

Lina Klusaitė

Jei kas nors padarytų sociologinę apklausą, kiek teatralų i savo profesinės dienos paminėjimą ir „Auksinių scenos kryžiu“ įteikimo ceremoniją žvelgia kaip į šventę, optimistiskai nusiteikusius turbūt būtų mažuma. Ir tai suprantama, nes kad ir kaip kickvienais metais bandome gaivinti šį ritualą, keisti scenarijų, aplinką, požiūrį į minėtiną datą, vaizdeliai, bent jau regimi TV ekranė, visada būna panašūs. O panumas, jausmas, kad visa tai jau kažkur matei, atsiranda ne dėl renginio režisierų ar vedėjų išmonės stokos, o dėl paprasciausio žmogiškojo faktoriaus, išduodančio tai, ką ne kickvienam pavyksta paslėpti ir ko galbūt nenorėtume matyti: konkurencijos ir nepasitenkinimo grimas iškreiptų veidą, netikru šypsenu, demonstruojamo pranašumo, tramdomų nevilties ašarų ir nusivylimų, kad vėl likai kažkur paraštėse, nepastebėta/s, nejvertinta/s, nesuprasta/s. Tokie išgyvenimai pernelyg žmogiški, kad būtų galima juos kritikuoti, ir pernelyg akivaizdūs, kad būtų galima apsimesti, jog viso to nėra ir nėkada nebuvu. Būtent dėl savo realumo iš šalies stebinčiam jie yra patys įdomiausi, atskleidžiantys metų metus kauptas nuoskaudas, troškimus, aistros, užkulisius teatrų žaidimus ir intrigas. Kaip viename interviu netiesiogiai prasitarė Rimantas Tuminas, visame tame yra netgi savotiško grožio. Nesenai Didžių Maskvos teatrų sukrėtusius įvykius, po kurių šios ištaigos meno vadovas dar ilgai slėpu subjaurot savo veidą, lietuvių režisierius pakomentavo taip, kaip gali pakomentuoti tik nenuilstantis mūsų laikų romantiškas: Rusijoje teatras – toks didingas menas, kad viškas, kas jame vyksta, net ir pačios klastingiausios niekšybės, neišvengiamai tampa didžios. Kuo teatras aukščiau vertinamas, pastatymai ir vaidmenys reikšmingesni, tuo aistros, nuodėmės, musikaltimai ir nelaimės išpudingesni. Belieka palinkėti, kad po R. Tumino kūrybai ir gyvenimui skirtų knygų gausos Lietuvoje, taip pat po Rusijos širdyje įvykusį sekmingų sezoną, pelniusiu jam šlovę ir didėjantį nedraugų būrį, režisieriu ne tektų didžiuotis didinga kolegų niekšybe ir į Tėvynę jis grįžtų sveikas bei pakiliai nusiteikęs. Lietuvos teatrui, negalinčiam pasigirti didingu mastais, nebent didingu autorių mokesčiu, savo ruožtu norėtų linkėti, kad jis vis dėlto peržiūrėtų išistikybę romantinei tradicijai ir imtu ieškoti jvairesnių meilės scenai išraiškos būdų.

Kad romantinių nuostatų taikymas ne visuomet baigiasi laimingai, irodė ne vienas praėjusio sezono spektaklis, sugražinęs teatrą prie laiko patikrintų teksto interpretacijų, leidusius režisieriams dirbtį sau-giai, be didesnių kūrybinės investicijų, nuostolių, išvengiant savo pačių vizijos, konceptualų sprendimų ar

aiškesnės pozicijos. Bene netikėčiausiu metu įvykiu tapo tai, kad šiai pagundai pasidavė ne tik modernios dramaturgijos émėsis Jonas Jurasas, KNDT pastatės Antano Škėmos „Baltą drobulę“, bet ir novatoriškiausiu režisieriumi tituluojamas Oskaras Koršunovas, LNDT scenoje sutikę statyti prieštaringai vertinaną Justino Marcinkevičiaus „Katedrą“. Simbolika, kad artėjant pastarajai premjerai tuo pačiu metu žiniasklaidoje pasirodė straipsniai, atsišveikinantys su paskutiniu kartą rodomu „Shopping and Fucking“ spektakliu, vainikavusiu maištingajį O. Koršunovo teatro laikotarpį. Jis – vienas tų režisierų, kurio pripažinimą lėmė ne užsakomieji odioziniai darbai, o savitos teatrinių raiškos sukūrimas, todėl bet kada galėjai laudoti, kad šiam neprieklausomam, užsiensyje dažnai kuriančiam ir neskurstančiam menininkui tikrai nekils noras atsistoti hierarchinės konjunktūros pašonėje, pristatant save kaip tautai ir valstybei atsidavusį kūrėją. Vargu ar O. Koršunovas sąmoningai to siekė, bet „Katedros“ pastatymu jis legitimavosi kaip valstybės menininkas, įtvirtinęs oficialiųjų požiūrį į žaizdomis nusėtą mitologizuotą Lietuvos istoriją.

Just. Marcinkevičiui teko gyventi sudėtingu laikotarpiu, kai praeitis buvo vaizduojama iškreipiant ir sureikšminant istorinius faktus, pateikiant utopinius, tikrovės neatitinkančius pasakojimus, sudramatinus lyderių, nacionalinių herojų pavickslus. Šiuo principu buvo kuriami ir tautiniai naratyvai, kuriuos palaičė pati sovietų valdžia, leidama jiems formuotis priimtinui, standartizuotu būdu, pašalinant prieštaringus, konfliktuskus aspektus ir paliekant tik sentimentalijų, emocinių mito apvalkalą. Ryškiausias tokio sentimentalumo pavyzdžiai, pretenduojančiai kone į šventumo sritį, tapo Just. Marcinkevičiaus trilogija „Mindaugas“, „Mažydas“, „Katedra“. Šios dramos, įtvirtinusios kolektivinio mitinio herojaus paieškas, tuometinėi santvarkai buvo priimtinos kaip egzaltuotas, nekritiškas tautos praeities išaukštinimas. Bėda ta, kad šiandien egzaltuotos to meto pažiūros virto oficialia valstybine pozicija, kuria remiasi patetiškas, nekritiškas patriotizmas. Natūralu, kad iš O. Koršunovo tikėtasi kitokios interpretacijos. Gaila, bet galimybė išplėsti „Katedros“ prasmes nebuvo išnaudota. Kaip pabrėžė daugelis recenzentų, režisierius, atkartodamas ideologinių to meto klimatą ir stilistiką, į Just. Marcinkevičiaus dramą pažvelgė iš dramaturgo laiko perspektyvos, nepalikdamas vientos kritinei dabarties analizei. Ar tai reiškia, kad subrendusiam Koršunovui pagaliau atėjo metas gražinti skolas valstybei, kuri jų ne iš karto, bet vis dėlto pripažino, apdovanojo premiomis ir medaliais? O gal menininką tiesiog suvaržė nacionalinė scena, įpare-

Scena iš spektaklio „Katedra“

gojanti tévynę mylēti „teisingai“? Betgi ne vienas turbūt sutiks, kad daug tikresnę meilę savo šaliai režisierius išreiškė statydamas keiksmis plūstantį Mariaus Ivaškevičiaus „Išvarymą“, kur buvo galima justi paslėptą valstybės politikos kritiką. Nieko kito nelieka, kaip tik galvoti, kad atejus signalams „iš viršaus“ (turint omenyje 2011 m. sezono poveikį, tai – visiškai tikėtina) O. Koršunovas pats save nevalingai cenzūravo, atsisakydamas bet kokių valstybinę poziciją išcentruojančią asociaciją. Panašu, kad režisierius pakartojo „Hamleto“ atvejį ir pastatė spektaklį apie save (Laurynui skirti žodžiai „tu pastatysi teisingą Katedrą“ šiuo požiūriu beveik pranaši), tik šį kartą i pirmąjį planą iškeliamas ne maišto, neprisitaikeliško buvimo, o kompromiso klausimas. Ar jis buvo būtinas parčiam O. Koršunovui, čia jau kita tema, atveriant kelią nacionalinės scenos statuso svarstymams.

Kad ir kaip žiūrėtum, bene labiausiai bekompromisi menininku Lietuvos teatre išlieka J. Jurasas, kurio „Baltos drobulės“ interpretacija, gretinančią su anksčiau minėta, pasirodė nepalyginamai nuoširdesnė. Kaip ir O. Koršunovas, A. Škėmos kūrinį režisierius traktuoją iš rašytojo laiko perspektyvos, tačiau spektaklyje tyranti modernizmo dvasia čia nuskamba kaip paties J. Jurašo gyvenimo kodas, sumuojantis jo kūrybinius ieškojimus, išpažystamus etinius ir estetinius principus. Nors pastarieji šiuolaikiniams žiūrovui atrodo senstelėję, stokojantys gyvensnės išraiškos ir aliužių, verčiančių patikėti, jog tai, ką suvokė bei išgyveno A. Škėma, vyksta čia ir dabar su mumis, režisierius kūrybos kontekste tai – neabejotinai reikšmingas pastatymas.

Savo kūrybos principams iš esmės nenuisžengia ir Eimuntas Nekrošius, praėjusį sezono nusprendęs pasigalynčių su Dante Alighieri, įveikti pragaro, skaityklos vartus ir žvilgtelėti į patį rojų. Jau tapo iprasta, kad režisierius neseka pažodinėmis teksto reikšmėmis, o kuria savarankiškai, universalių prasmų prisodrintą turtinę vaizdinį pasaulį. Šiuokart nustebino režisierius pa-prastumas, dar kartą patvirtinęs,

kad išmintis ir pačios didžiausios tėsios slypi mažuose, kasdieniuose dalykuose, kad mūsų susikurti nežemiški kosmogoniniai įvaizdžiai yra tik vaizduotės dėlionė, kurią vi-sada galima išardyti ir pakeisti kitais, žemisėsnius vaizdinius. Is atminties išnyra Gabrieľo Garcia Marquizo paliegęs angelas parazitaiši aptekusiai sparnais, nusileidęs tiesiai į vištidę ir žmonių šeriamas bulvių lupenomis ar ŠMC rodyta Romeo Castellucci „Rojaus“ instalacija, kur vietoj laukto nepaprasto išpūdžio žiūrovai pamatė tik tuščią kambarį su papilkėjusiomis užuolaidomis ir iš jų kyšančiomis basomis pėdutėmis. „Dieviškoje komedijoje“ E. Nekrošius taip pat neskuba patvirtinti mūsų išankstinių nuostatų apie anapunes buveines, gąsdinti kosminėmis kataklizmomis ar kurti hiperetrofuitą pasaulio miątą. Dante's perėitas pragaras, skaitykla ir rojus čia atsi-veria kaip kasdienių būsenų, galimybų, santykų laukas, kuriamie tiesiog malonu būti. Gal dėl to režisierius teatre vis dar įmanoma nuostaba.

Nustebti praėjusį sezono priver-tė ir jaunosios kartos režisierų darbai, parodę, kad Lietuvos teatras vis

dėlto yra gyvas, pasiruošę eksperimentuoti, kad Jame gali būti girdimi ir kitokie balsai. Apie save vis drąsiau pareiškia Artūras Arcima („Julijus Cezaris“), Paulius Ignatiavičius („Nuospredės – metamorfozė“), Vidas Bareikis („Kovos klu-bas“), eksperimentuoti su jaunaisiais imasi Agnus Jankevičius („Gelbékime meilė“), atsiranda tokios naujos pavardės kaip Julius Paškevičius ir Tadas Montrimas („Ribos“). Kol kas užkariaujantys tik mažiasias scenas, jaunieji menininkai jose randa ne tik erdvę laisvesnei raiškai, bet ir formuoja savotišką alternatyvą di-diesiems teatru pastatymams. Bene labiausiai iš jaunuju savo teatrine kalba išskyrė A. Arcimos OKT pastatytas Williamo Shakespeare'o „Julijus Cezaris“. Lietuvos scenario dar niekad dramaturgas nebuvo nukensminta labiau nei minėtame spektaklyje. Režisierius, pasirinkęs, kaip pats įvardijo, „nonsenso žanrą“, Shakespeare'ą sutriuškinio iki pat šaknų, palikdamas tik autentiškus pagrindinių veikėjų vardus, vie-ną kitą atpažįstamą frazę, pabrėž-

POSTLIUDIJA

Dailininkas. Viskas turi savo pradžią ir pabaigą. Vienas rašytojas mane paklausė: „Ar nebijot mirt?“ – „Nežinau, – sakau. – Nesu miręs. Kai mirsiu, gal bijosiu“... Stebiuosi, kad atsigaunu, kad – praeina pavasaris – ir ateina vėl noras dirbti. Pilna galva vaizdų, naujų sugretinimų. Noriu dirbti. Tik sunku: kūrybinis procesas – nepaprastos energijos padarinys. O ji senka. Iš kur imsi tų pasiutiškų jėgų!

...Kas ateina – žmogus? Ne žmogus,
Ne ruduo, ne naktis, ne geltona lapė
Ir ne drangus
Lietus, o basas beveidis niekas.
Nei tau žodį sakys, nebijk, nei pirštu palies.
Jis kas metai nakvynei ant lapų krūvos pasilieka.
Nebijk – jis gulės ir tylės.

Citata iš knygos: Tomas Sakalauskas, *Antanas Gudaitis*. Vilnius: Mintis, 1989, p. 179.
Eileraštis Henriko Čigriėjaus, iš ten pat, p. 267.

Performansas atliktas 2013 kovo 11 d., dedikuojamas nesamam Antano Gudaičio muziejui Žemaitės skvere.

Tylioji istorija

Andriaus Kviliūno projektas „Pamėnkalnio“ galerijoje

Kęstutis Šapoka

Šiuolaikinis menas, ekspluatuojančios visuomenės skaudulius, jautriais ir aktualias socioistorines ir sociopolitines temas, jau nuo sovietmečio kelia daug abejonių. Todėl ir Andriaus Kviliūno projektas „Tylioji istorija“, jo dar nemačius, kėlė įtarimą. Ką rašyti apie projektą, kuriami vardan „meno“ gali būti ciniškai manipuliujama „paprastais žmonėmis“? Juk mes, menininkai, paprastai nepasižymime ypatinga morale. Bet ką galime paversti „meninio tyrimo medžiaga“. Imkime kad ir kokio Deimanto Narkevičiaus „Legendos išspūdymą“ (1999). Atrodo, viskas superjautru ir supernuoširdu – taip ir matus Narkevičių tarsi Pirčiupių motulė kančios iškreiptu veidu, neaprūpiamo sielvarto, nesavanaudžio susirūpinimo tragisku žydų tautos likimu. Bet kažkodėl žiūrint filmą kyla šleikštulys, nes akis tiesiog badyte bado veidmainiavimas, autoriaus mėgavimasis savimi, savo pseudointelktualumu, paprastai tariant, pro visus galus lenda apskaičiuota ir skaičiuota buka komercija.

Eilinių senyvų žmonių, gyvenimo saulėlydyje atsidūrusių slaugos namuose, leitmotyvas irgi gana slidus – darant iš to „menų“ sunku neper-

žengti tam tikros etinės ribos, ne-nuslyti į pasaldintą apsimestinę „atjautą“. Bet, laimė, Kviliūno projektas daugiau ar mažiau išskaidė abejones. Kviliūnas vis dėlto tos ribos neperžengia ir, tikiu, nesinaudoją savanaudžiai senolių nuoširdumu ir patiklumu. „Meno“, mėgavimosi savo „rafinuotu estetiniu skoniu“ arba tiesiog verslo darymo čia (bent man atrodo) nėra. Tai yra didžiausia projekto vertybė.

„Meno“ yra nebent tiek, kiek vi-sa tai atsiduria galerijoje (ir tai jau savaimė prieštarina). Kviliūnu užtenka nuovokos ciniškai nesikišti visokiomis montažo „subtilybėmis“ į šiu „paprastų žmonių“ pasakojimus. Kiekvienas pasakojimas įrašomas turbūt (beveik) be cenzūravimo ir rodomas atskirai. Šią „nereikšmingų“ pasakojimų galeriją papildo plāciaformiacių monochrominių Panevėžio (Kviliūno gimtojo miesto) Šv. Juozapo globos namų, kuriuose ir gyvena pasakotojai, nuotraukų se-rija. Tai iргi ne tiek „meninė fotografija“, kiek pasakojimus papildanti medžiaga – globos namų aplinka.

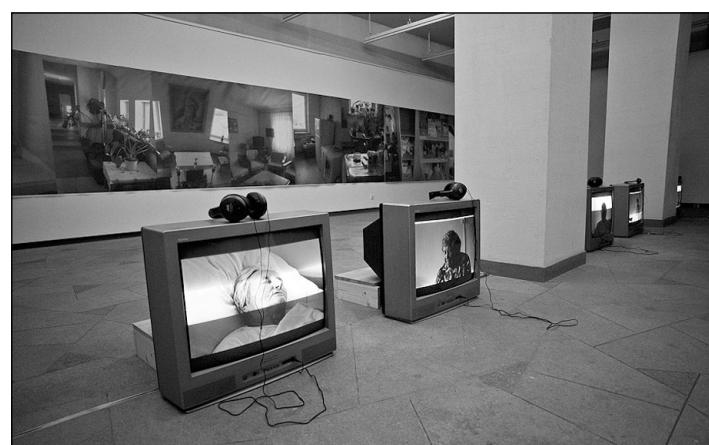
O tų „paprastų“, globos namuose „palaidotų“ senyvų žmonių pasakojimai, pasirodo, įdomūs, turtin-gi ir prasmingi. Verta nepatingėti ir ateiti, pasiklausyti šių pasakojimų.

Šie žmonės, kad ir kaip kam nors būtų keista, yra gražūs ir verti pa-garbos, nors Kviliūnas specialiai jų negražina, nedailina ir iš šių istorijų nespauzdžia verksmingo sirupo.

Todėl spėju, kad šis „projektas“ netaps tokis „aktualus“ ir „reikšmingas“ (o gal tai nėra blogai?), kokie yra tapę ar tampa kai kurių „labai garsiu“ mūsų menininkų apsimestiniai nomenklaturiniai virkavimai dėl kokių nors socialinių „skauduliu“. Šie pasakojimai, pati senatvės, senyvų, tarsi niekuo neišsiskiriančių žmonių tema vargu ar galiapti „prioritetinė“, ta, dėl kurios mušamas iš krūtinę.

Galų gale, iš dalies „parodos“ formatas ir pats Kviliūnas, kaip menininkas, lieka tam tikroje „marginalioje“ zonoje. Apskritai Kviliūnas pas mus yra tarsi Antanas Samuolis videomene – „provincialus“ menininkas „nuo Dievo“. Juk jeigu rimčiau pagalvotume, tai būtent jo kūryba yra artimiausia siauraja prasme video-menui, nes visa kita pas mus pasta-rajį dviešintmetį yra videoperfor-mansai ar socialinė dokumentika.

Nežinau, kaip dėl konkretčių šios parodos „marginalumo“, tačiau tai, kad Kviliūnas vis dar yra daugiau ar mažiau mūsų šiuolaikinio meno autsaideris (nežinau, sąmoningai ar tiesiog aplinkybių verčiamas), bent

Andrius Kviliūnas. „Tylioji istorija“. Fragmentas

L. Dubickienės nuotr.

man asmeniškai labai imponuoja. Tai menininkas, kurio kūryba dar nenuvalkiota, todėl paveiki. Žino-ma, „imponavimo“ ar „paveikumo“ neužtepsi ant duonos, juo neužmo-kési už butą... Vis dėlto, kaip rodo patirtis, staigus tapimas „žvaigžde“, „isteblismento“ astovu, matomu kur reikia ir kur nereikia, ne vieną mūsų menininką ar menininkę pa-verči savo paties ar pačios apgailė-tina parodia. Buvimas kiek atokiau lovio ir prestižinių premijų neretai turi ir savų privalusimų tiek pador-u-mo, tiek meno nuoširdumo prasme.

Beje, parodoje yra ir dar vienas nepatogus, „neaktualus“, „neprogresyvus“ elementas. Tai – religinis, katalikiškas matmuo, pradedant globos namų pavadinimu (Šv. Juozapo) ir baigiant globos namų nuo-traukomis, kuriose užfiksuo-ta tai kokios šventosios, tai nukryžiuoto-jos statulėlė. Vadinas, Bažnyčia yra prikiusi nagus, iš dalies globos na-mus „kuroja“. Bent jau man ne-

pavyko parodoje aptikti kokių nors „progresyvių“, „demaskuojančių“ ar „kritikuojančių“ religinį aspektą Kviliūno užuominin. Taigi galima spėti, kad Kviliūnas (nejaugiai jis toks tamšuolis!?) tiki, jog tikėjimas žmonėms gali iš tiesų padėti (nu)gyventi ar tam tikrose gyvenimiskose situacijose suteikti gyvenimė atspirti? O tai jau, sakyčiau, nubloskia Kviliūnai ir jo projektą iš šiuolaikinio meno (ir apskritai supermodernios visuome-nės) nomenklatūrių „socialinių aktu-alum“ madų užribų. Su tokiu po-zūriu ir senoliais iš globos namų, Andriau, tarptautinės karjeros ne-padarysi, reitingų neužsiauginsi!

Bet būtent todėl dvigubai gerbiu Kviliūno nuoširdumą, pastangas ir tikiu šio projekto aktualumu.

Paroda veikia iki kovo 29 d.
„Pamėnkalnio“ galerija
(Pamėnkalnio g. 1/13, Vilnius)
Dirba pirmadienį–penktadienį 10–18 val.,
šeštadienį 10–16 val.

Patirčių laukai

Rasos Jonės Šataitės-Rudėnienės paroda „Lietuvos aido“ galerijoje

Rita Mikučionytė

Yra menininkai ir kūriniai, kurie nejučia įsuka daugiau kalbėti apie tai, kas vyksta mumyse. Sklaidytį juos supančius įvairiausius kontekstus debe-sis – pati įdomiausia savstabos dalis. Taip šikart nutiko ir man, kai pamaciau naujus Rasos Jonės Šataitės-Rudėnienės paveikslus.

Tapydama gamtos peizažus su iš-tūsiomis vagomis iki pat vos matomas pamirkščiai ir prielandoje nykstančiais medžių siluetais, Rasa Jonė tarsi bando ištinti laiką. Ji ne kartą yra užsiminus, kad jai labai svarbi mūsų pokario istorinė atmin-tis: „Laukuose siaučia stiprūs vėjai, šiurenančios žolės, rudens lietus, tas nenusakomas darganos kvapas. Man bevaikštant kyla vaizdiniai iš skaitytų partizanų dienoraščių, dainų. Aš į lietuvišką peizažą žiūriu kaip į šiu istorinių įvykių liudininką.“ Pasirinkti motyvai turi glaudžių sąsajų su konkretu gamtovalzdiu – tai autorės močiutės ir senelio tē-viškių Vaiškūnuose (Širvintų r.) ir Toliočiuose (Šiaulių r.) apylinkės.

Man neįprasta, kad jauna trisde-šimtmėtė menininkė ieško savasties Lietuvos pokario apmąstymuose. Žiūrėdamai į Rasos Jonės nutapytus tolis juntu amžinybe dvelkiantį liūdesio, šalčio, baimės, nevilties, skausmo, praradimų lydinį, kuris

man apibendrintai siejasi su lietuviškumo dvasia ir mano pačios sam-protavimais, kodėl čia gimiama. Rasa Jonė sąmoningai suvokia savo tapatybę per tautos istoriją, o man šis asmeninės egzistencijos klausimas ilgą laiką tvyroja tarytum ne-apūopiama pasąmoninė jausena. Atsakymas įgavo visiškai aiškų ir apibržytą pavidalą, kai išgirdau kažkurio iš artimųjų žaismingai perpa-sakotą (!) menininko Gitenio Umbraso komentarą. Ateiname į ši pasaulį Lietuvoje, nes esame melancholiškos sielos svajokliai. Tik apsidairykime aplinkui – tiek daug vaikios tyros žalumos, o viskas slenkia taip lėtai lėtai...

Šataitės-Rudėnienės paveikslai apgaulingai ramūs, o juk jų statiškose kompozicijose tiek daug už-slėpto veiksmo ir nutildytų garsų. Kita vertus, jie kvepia suodžiai. Ši-kart žiūrėdamai į didžiules Rasos Jonės drobes mintyse perverčiau Gerhardo Richterio kūrybą, atidėdama stilistines paraleles su Anselmu Kie-feriu ir Güntheriu Ueckeriu.

Richteris išplėtojo universalius tapybos iš fotografių principus ir įkvėpdamas antrinei realybėi naują gyvastį, ir kaupdamas idėjų albumą. Panašiai dirba ir Rasa Jonė – jos fotografių užfiksuo-ti rudenėjantys laukai, sodybos ir pelkynai, juos gaubiantys rūkai ir šešelai vėliau

„atgyja“ pirštų galiukais ištapnotuo-se monochrominiuose paveiksluose. Daiktiski tikrovės pavidalai pamažu naikinami sluoksnis po sluoksnio rankomis teparamais smulkiaisiai virpančiais potėpiais. Taip jamžinamas ne tik sustabdytas laikas, bet ir perteikiama universali virsmo būsenos pajauta. Kita vertus, Šataitė-Rudėnienė tapydama kruopščiai „tyrinėja“ archyvinės savo senelio darytas nuotraukas: „Rugiapjūtė, sodas, senelis tame, jo tėvas – garsus apylin-kės kalvis, toks rimtu žvilgsniu, prie ūkinio pastato. Kai kurių vietovių nuotraukose nebejmanoma jvardinti – senelis beveik apakš. (O jis taip mėgsta tapybą. Išėjęs į pensiją ir pats labai daug tapę.)“ Šiuose žodžiuose jau nebeatseksi, kur baigiasi asmeninis, o kur prasideda tau-tos istorijos liudijimas.

Rasa Jonė ypač vertina tylą ir vie-natvę. Neatsitiktinai pentkoji jos personalinė paroda, dabar veikianti „Lietuvos aido“ galerijoje, pava-dinta „Iš tylėjimų“. Tai ne tik užuo-mina į ištyletās istorijas, bet ir pačios buvimo tyluje išprasmimasis. Auto-re bėga nuo miesto šurmilio ir būtinybės balsiai kalbėtis. Tik čia, pa-sak jos, labiau gali pajausti metų laikų kaitą, smarkiai išgyventi lie-tų ir pasijusti laiminga.

Pamačiusi vieną paskutinių Rasos Jonės paveikslų, paklausiau, kas

Rasa Jonė Šataitė-Rudėnienė. „Arimai pavasarį“. 2012 m.

AUTORES NUOTR.

tas kapo duobės pakraštyst? Ji ra-miai paaiškino – tai Lukiskių aikštė, kurią kaskart mato važiuodama į darbą Lietuvos edukologijos uni-versitete.

Visiškai pritariu Rasai Jonei, ku-riai svarbi konkrečios vietas energetika. Išties Lukiskių aikštė iki šiol nėra vilniečių labai mėgstama vieta, ją vis norisi apeiti, nors ir nebe-pamatysi „neleidžiančio pasiklysti“ vado paminklo ar grësmingų mili-

nu vis kitokius pelenų atspalvius. Dažnai lauke užsikurių lauželių, pe-lenus semiu, įstiklinėlius pilstau, tuo-met kaimynai žvilgčioja, ką aš ten „sa-manauju“. Dar naudoju kai kuriuos kitus natūralius pigmentus, pavyzdžiui, geležies suriką. O paskui prasi-deda pilstymai, maišymai, anglų smul-kinimas, po erdvę sklinda smulkiausios dalelės, banguoja ore kaip koks mik-roskopinis varnėnų pulkas.“

Jau antrą kartą matydamas Rasos Jonės personalinę parodą „Lietuvos aido“ galerijoje galėčiau tik patvirtinti, kad jos didžiuliai paveikslai puikiai atsikleidžia ir kamerinėse erdvėse. Tai dar labiau pabrėžia kūriniuose slypintį intymumą ir jauku-mą, o nuolat kintančioje „kambarių“ šviesoje ypač išryškėja visa pilkumas vaivorykštė.

Paroda veikia iki balandžio 13 d.
„Lietuvos aido“ galerija (Trakų g. 13, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–18 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Eilėraštis kabyklai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

ro, jas nukerta juodas pakraštys, todėl atrodo, kad kopėčios nupieštos popieriuje, ant kurio stovi, čia pat ir išlipa iš piešinio, ir vėl atgal į jį išlipa. O ilga akmenų grandinė yra taip aiškiai sudurysta iš fotografijų, kad jos veikia kaip langai, ant kurių tai užtraukiamai šviesai jautri užuolaidai, tai vėl atitraukiamai. Ir keltuvas, ir šaligatvio plytelės, regis, bežiūrint iš plokščio vaizdo virsta daiktu. Paskutinė šito virsmo atmai na – pastogės tapybai, kurios per fotografiją pačios tapo tapyba, antraeilininkas fonas žengė į priekį, leidosi perkuriamas šviesos.

O kur liko žodis? Esu rašiusi, kad Lukio daiktai tyliai. Jie tyliai ir todėl, kad aplinkui išvalyti jų veiklos, jų praeities, jų nusikaltimo pėdsakai, ir todėl, kad jie nebedirba – niekam nenaudojami, tik pozuoja išmesti iš laiko. Be to, tie daiktai yra pabrėžtinai ramūs, nejudrūs, amžini kaip akmenys. Prie tos tylos prisideda ir ne itin kalbūs pavadinimai, kurie dažnai pasako tik tai, kas akivaizdu (lyg Magritte'as būtų užraše „stai yra pypkė“, taip atimdamas iš Roland'o Barthes'o galimybę pasakyti, kad fotografijoje pypkė „yra vi sada ir nejiveikiama pypkė“). Arba trumpai ką nors tarsteli apie laiką, pavyzdžiu, „Pabaigos“, „Dėjā vu“. Suspaustas fotografijų tylėjimas yra Lukio būdas paleisti į darbą vaizduotę, kuri juk turi užpildyti tylą kažkuo, kad ir neartikuliuo tu plejimui, tos pačios minties pakartojimu, o geriausia – poeziija. Sąmonė negali pakęsti tylos.

Už šimto kilometrų atidarytoje parodoje „Poetiniai dokumentai“ tokia vaizduotės užpildoma tyla susiformavo tarp fotografijos ir poezi jos. Kuratorė Ieva Mazūraitė-Novicienė gal ir neturėjo tikslą apmystytai vaizdo ir žodžio santykius. Tai buvo Užsienio reikalų ministerijos užskymas – pastarajai labiausiai rūpi tautos istorijos ir tapatybės pristatymas užsienyje per reikšmingus kūrinius. Sugretinus žinomų fotografių sukurtus vaizdus su Eugenijaus Ališankos parinktais žinomų poetų eilėraščiais, galima kalbėti kitaip, nekartojuant fotografijos kanono ir tik užuominomis paliečiant įprastas bendražmogiškas temas: „Gamtos autografai“, „Miesto atodangos“, „Žmogaus istorijos“, „Laiko užkalbėjimai“, „Atminties instruktazai“. Bet vos užrašiusi parodos skyrių pavadinimus pastebėjau, kad jie pilni nuorodų į kalbėjimą ir rašymą (autografai, istorijos, užkalbėjimai, instruktazai, net atodangos yra kalbos aktai). Ir kaip čia neprisiminsi W.J.T. Mitchellio vaizdaraščių – vaizdo ir žodžio mišrūnų, kalbančių iškart abiem kalbom? Parodai parinkti lietuviškos fotografijos ir lietuviškos poezijos pavyzdžiai yra stebėtinių suderinę savo interesus ir teiginius, jie kalba į taktą (parodos kuratorė sako, kad dažniausiai tai buvę atsiskirtinai sutapimai). Ar tai liudija istoriųs patirties, dvasios, požiūrio bendrumą? O gal patys objektai

Alvydas Lukys. „Agava“. 2009 m.

skirtingose galvose išprovokuoja tas pačias mintis? Nežinau. Bet parodos formatas skatino stebėti vaizdų ir žodžių skaitymo skirtumus, o gal – siek tiek – ir tapatumus.

Pirmausia krito į akis vartojimo skirtumas. Vaizdai, kaip iprasta, kabojant sienu, o poezija buvo sudėta į medinius stalčiukus – daugybė jos kopijų. Žiūrovas galėjo pasiūmti kiekvieną eilėraštį, taip susikomplektuodamas geros lietuviškos poezijos rinkinį, aprépiant, jei tikėsime ministerijos receptu, esminius (tautos) būties klausimus. Tieša, po tuo poezijos stalčiuku buvo dar vienas, kuris parodos uždarymo metu jau buvo tuščias. Gal iš jo buvo galima imti vaizdus? Tačiau jei ir taip, tai tebūtų kopijos – tik blankus ant sienos kabančio originalo atšvaitas, tik priminimas, ne pats vaizdas. O imdama vieną eilėraštį po kito įsigijau juos pačius, ne kopijas – žodžio kopijavimas nenublankina, popierius jo kūno nepakeičia. Kita vertus, po parodos atminyje išliko ištisi vaizdai ir tik eilėraščių nuotropos – eilutės, frazės, nuotaikos, bet ne ištisi kūrinių. Ir dar išliko fotografijos bei poezijos sąskambiai, sukurę „abipusė būseną“, mano sąmonėje palikę tylą – nuostabos tylą.

Kada tai įvykdavo? Pavyzdžiu: niekada iki šiol nepagalvojau, kad Jono Kalvelio nufotografuota šviesos magma, suskilinėjusi kopu pluta, pro vėjo subanguotą paviršių iš žemės gelmių kylandžios smėlio delfinų nugaras yra futurizmas, jei įjas žvelgsi keturvėjininko Kazio Binkio akimis. Ir kad Algimantas Kuncius

fotografavo sodybas, kalvas, miškelius ir ežerus iš toli tarsi norėdamas atsidusti kartu su Donaldu Kajoku:

„taip, čia Lietuva / čia nieko nėra, vien debesys“. Ne kartą esu rašiusi

ir kalbėjusi apie Gintauto Trimaką „Miestą kitaip“, užfiksuoja *pinhole*

kamera, padėta ant dviračio bagażinės. Nusistebėdavau, koks neatpažtamas tampa miestas, kai į jį žiūri daiktas, o paskui paklusdavau fotografo raginimui kartais žvilgčioti į dangų, kur turi būti visagalė Dievo akis. Bet kitą žvilgsnio dangun prasmę atvertė ši Tomo Venclovas

mintis: „ir be baimės juntu, kad arėta laikas, / kai naujoms gentims

pasiliks žodynas, / debesis, griuvėsiai, druska ir duona, / o man jau nieko, išskyrus laisvę“. Kol neper-

skaičiau šalia padėto Sigito Gedos eilėraščio, nepagalvojau, kad Aleksandro Macijausko iš tikrovės iš-

plėštas gabalas, sudraskytas, suka-

potas, pilnas užuojautis ir baimės –

tai vidinė erdvė: „Dabar norėčiau

būti savim. / Žiauriu, tamšiu, negail-

tingu. / Bejėgiu, sergančiu tauriu.

/ Mirštančiu ir atgimstančiu. Tam,

kad gyvenčiau.“ Buvo ir daugiau pa-

našių atradimų. Bet pastebėjau, kad

visą laiką poezią kai ką pridėjo fo-

tografijai, o ne atvirkščiai. Kodėl?

Spėju, kad čia prisidėjo mano pro-

fesinių išpūčių – būtent šia kryptimi

paprastai veikia mano mąstymas:

fotografijas „skaitau“, žodžiai jas

aiškinu, sakinius užpildau vaizdus

ir juos passavinu.

Gal visiems taip? Regis, ta pačia

kryptimi visada judėjo mintis mūsų

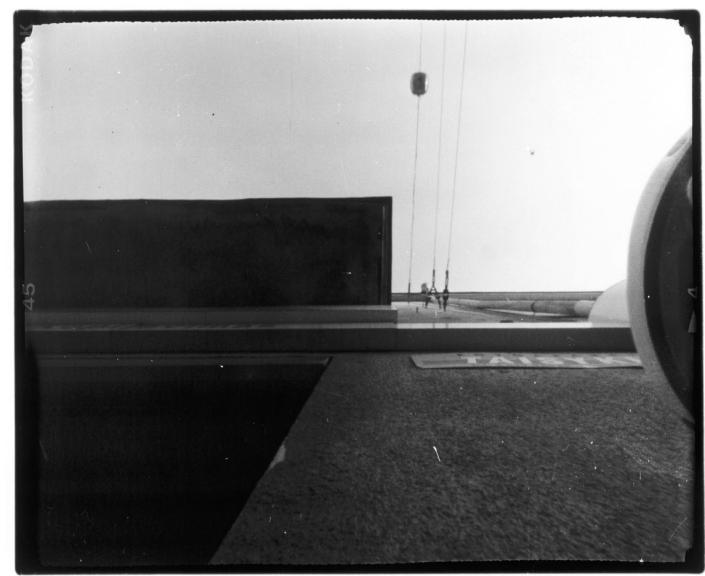
kultūroje, menotyrininkams apraši-

nejant, klasifikuojant ir kalbinant

mako, Remigijaus Treigio ir kitų fotografių kartais pasitarnauja kaip alternatyvus vaizdinis tekstas poezijos knygose...

Dabar matau, kad galima skaitytis parodos tekstu ir iš kitos pusės. Arturo Valiaugos ilgas buvimas užpustytame kaimo name, kur laikas taip ištista, kad savaitėje telpa nebe septynios, o aštuonios dienos, kur pro melsvus langus transliuoja ma nesibaigianti pūga, o metaliniam puodeliye po kelis kartus kasdien vésinamas pieno buteliukas kūdikiui, tampa gyvenamaja vieta Vytauto Bložės eilėraščiui: „išsiunteti mūsų rūbus / paštu į kitą pasaulį, kuris / čia pat baigiasi ir praside da / su mumi, nes nėra praeities“. Jau žinau, kaip tai gali atsitikti – ne tik apmystymose, bet ir tikrovėje, kai praeitis žvelgia tik iš nuotraukų, perkėlinčiama iš vieno laiko į kitą, bet niekada nepalieka savo erdvės. Ir dar matau, kad truputį nedras Domicelė Tarabildaitė-Tarabildienė pozuodama pati sau ir ant savęs nusipiešdama pūstą sijoną šaipos iš svajotojo Alfonso Nykos-Niltūno, kuriam atrodė, kad „Jai einant, / Til tai pasidaro grakštesni“. Pabaigai fotografijos žaibas trenkia į „kako-

vaizdus – visų laikų, visų vietų. Vaizdas vis buvo nebylius ir kartu kažkuo menkesnis, nes dažnai pasitelkiamas norint ką nors paaškinti beraščiams, pavyzdžiu, Biblijos tiesas, kutenantis pojūčius ir skatinantis hedonizmą (re-

Gintautas Trimakas. Iš ciklo „Miestas kitaip“, Vilnius. 2006 m.

klama) ir netinkamas dėstyti teiginius bei juos grindžiančius argumentus. Žodis vis kalbėjo ir kalbėjo apie vaizdą. Tačiau žvelgiant iš meno pozicijų, viskas atrodo kiek kitaip. Štai su žinojau, kad 9-ajame dešimtmetyje

Alumnato kieme būdavo rengiamos poezijos ir fotografijos parodos – tuo ypač pasižymėjęs Saulius Paukštys.

Gintaras Zinkevičius ir tada, ir dabar fotografijas jungia su teksta is, kurie jų neaiškiniai, bet kuria paralelinę erdvę, palikdami tą patį tylos

plysi vaizduotei. O Kunčiaus, Tri-

jantį ant ražienų Gedos eilėraštyje: tarp dviejų Algirdo Šeškaus kadrų, kurių akimirkas skiria tik katės žvilgsnis, lieka iškilusi amžinybė, laikė nėra nei tąsos, nei tiesos.

Konstatuoju: keista abipusė vaizdo ir žodžio būsena buvo trumpam sukurta. Gerai, kad trumpam – poezija su fotografijomis verčia nesuliptu, nes taip gaminasi melas. Jau dabar noriu viską išblaškyti ir grįžti prie daikto: reikia sukurti eilėraštį kabyklai po Duchamp'o.

Alvydas Lukys. „Akmenų lauko skaičiuotė“. 2008 m.

Filmai iš gyvenimo atkarpu

Pokalbis su lenkų režisieriumi Andrzejumi Jakimowskiu

„Kino pavasario“ programa „Horizontai“ pristato naujausią lenkų režisieriaus, scenaristo, produciero Andrzejaus Jakimowskio filmą „Įsivaizduok“ („Imagine“). Jo premjera įvyko pernai rudenį Varšuvos kino festivalyje, kur filmas apdovanootas už geriausią režisūrą ir žiūrovų simpatijų prizu. Ankstesni Jakimowskio filmai „Užmerk akis“ ir „Burtai“ taip pat rodyti Lietuvoje. Pateikiame žurnale „Kontakt“ 2012 m. gruodį išspausdinto pokalbio su režisieriumi fragmentus.

Jūs laikomas perfekcionistu, kuris asmeniškai rūpinasi kiekviena filmo detaile. Ar pasitikite žmonėmis?

Nemėgsti būti perfekcionistu, o žmonėmis pasitikiu absoliučiai. Nuolat dirbu su ta pačia grupe. Esu prie jų pripratęs ir prisirišęs.

Tada kodėl dirbdamas norite būti toks savarankiškas?

Paprasciausiai pats mėgstu rašyti savo tekstus. Manote, kad tai kažkas ypatinga?

O gal bijote, kad kas nors sugadins Jūsų sumanymą?

Galiu įsivaizduoti, kad rašau kažkam kitam ir kad kažkas rašo man. Taip pat galiu sugadinti svetimą sumanymą. Kai kalbinate rašytoją, juk nesistebite, kad jis pasakoja savo istorijas, tiesa? Panašiai ir kine. Paprasciausiai aš kuriu autorinius filmus.

Kada nusprendėte tapti kinematografininku?

Nebuvo tokio momento. Iš tikrųjų to siekiau visada. Sukiojausi aplink kiną: užuot dienas leidęs mokykloje ar universitete, daug laiko

„Įsivaizduok“

skirdavau „Iliuzionui“, kur žiūrėjau įvairius senus filmus. Mane tai viada zavėjo ir vieną dieną pats pradėjau juos kurti. Tai buvo natūralus procesas. Neprėmiau jokio sprendimo.

Matyt, filmų atsradimas ilgokai užtrunka dėl Jūsų darbo sistemos (savarankiškas scenarijų rašymas, režisūra, prodiusavimas)?

Taip, tai labai susiję. Baigęs vieną filmą, nesiimu kito, jau baigto scenarijus, bet kurį laiką galvoju, apie ką bus kitas filmas. Tačiau jei sudēsime pusę metų scenarijus rašymo, pusę metų medžiagos rinkimo, metus pasirengimo filmuoti, dar kitus – filmavimo bei dar tą laiką, kol filmas patenksta į kino teatrus, atrodis, kad filmus kuriu vieną po kito. Iš tikrųjų taip ir yra.

Kas Jus įkvėpė sukurti „Įsivaizduok“? Ar pirma išgirdote apie Beną Underwoodą, ar istoriją salvajote anksčiau, o rinkdamas medžiagą išgirdote apie šį žmogų?

Po truputį ir viena, ir kita. Iš pradžių, remdamasis informacija apie neregi muzikantą, kuris scenoje juda pagal savo žingsnių atgarsius, salvajau Jano personažą – neregi,

kuris naudojasi echolokacija. Kai parašiau scenarijų ir jį parodžiau keiliams žmonėms, perskaičiau didelį straipsnį apie Beną Underwoodą. Buvo malonu suvokti, kad egzistuoja kažkas, kas, mano nuomone, ir turi egzistuoti. Daug laiko skyriau dokumentavimui, perskaičiau viską šia tema ir suradau lenkų echolokatorius. Lenkijoje taip pat radau neregi ispaną Alejandro Navasą, kuris važiavo į Londoną ir treniravo Edwardą Hoggą. Aktorius vaikštinėjo užrištomis akimis po Londoną jo prižiūrimas. Beno Undrewoodo nebéra tarp gyvųjų, mačiau kelis filmus. Bet ne visus Jano bruozus pėmė iš Beno, nes šis gyveno šiltose JAV platumose ir dažnai vaikščiojo basas. Janas sujungė kelį žmonių bruozus. Surinkęs visą informaciją, pakeičiau scenarijų ir pasistengiau teisingai pertiekti realijas.

Kūrėte filmus apie laiką, likimą ir vaižduotę. Mégstate kalbėti apie dalykus, kuriuos sunku apibūdinti.

„Burtai“ tikrai pasakoja apie tam tikrą žaidimo su likimu strategiją. Apie žaidimą, kai statoma viskas. „Įsivaizduok“ turi daugiau sluoksnių. Jis apie tiesos pažinimą. Manau, kad tai daugiausia susiję su laisve. Mano nuomone, „Įsivaizduok“ taip pat yra ir apie laisvę.

Kas Jus skatina pasakoti tokias istorijas? Iš kur semiatės sumanytum?

Iš gyvenimo (taip pat ir savo) stebėjimo. Stengiuosi, kad filmuose nebūtų scenų, apie kurias nebūčiau girdėjės iš pažiastamų, kuriais pasitikiu, pasakojimų. Pavyzdžiu, filme „Užmerk akis“ yra keista scena, kuriuoje erelis nuskrenda su dėže. Ją paėmiau iš savo tévo pasakojimo.

Taip atsitiko iš tikrujų. „Burtuose“ taip pat nėra nieko išgalvoto. Tai – gyvenimo atkarpos. Jos neatsiranda iš niekur.

Kaip atsiranda suvokimas, kas yra žaidimai su likimu?

Tai greičiau klausimai. Turiu vižią, kokius klausimus reikėtų kelti. Tačiau neturiu kokios nors vienos idėjos, kurią norėčiau pertiekti. Greičiau įsivaizduoju, kaip reikėtų suformuluoti klausimą apie laisvę ir laisvės ribas, apie pažinimą ir apie tai, ar galima pažinti tiesą. Neturiu asmeniškos tiesos, kurią norėčiau iđiegti visiems. Greičiau problemų rinkinį. Filme „Užmerk akis“ mergaitė ant tilto kalbasi su pagrindiniu filmo herojumi. Visi mano, kad šiuo pokalbiu pristatau tam tikrą filosofiją. Iš tikrujų personažas tiesiog pasinaudoja metafora, kad paaiškintų vaikui reliatyvumo teoriją. Pokalbio turinys – ne filosofija, o fizika. Bet jis pasinaudoja metafora, todėl kalba ne apie fizikos terminus ir parametrus, o tik apie turėklų, į kuriuos abu atsižremė, stulpelius. Kartais mėgstu ką nors panašaus įdėti į filmus, nes mano požiūris į meną postmodernistiškas, todėl manau, kad filme gali atsirasti visko. Taip pat ir fizika. O filosofijos kaip tik ir vengiu.

O kaip „Burtai“ ir žaidimas su likimu?

Kiekvienas iš mūsų gyvenime naudojame kokį nors žaidimą, renkamės tam tikrą elgsenos strategiją. Net pasamoningai. Ir tai nebūtini filosofinis klausimas. Tačiau ar pasaulis, kuriame gyvename, turi prasmę – jau rimtas klausimas. Jis galėtų būti filosofinis, nors man at-

rodo artimesnis teologijai. Kad „Burtu“ herojas Stefeko žaidimas su likimu būtų žaidimu, jo erdvė turi būti klausimas, ar mūsų stebimas aplinkybių sutapimas yra prasmė, mūsų suteikiama tarpusavyje nesujūsiems dalykams, o gal iš tikrujų viskas tarpusavyje susiję, tik mes negalime to pastebeti? Tai klausimas, kuris slypi „Burtuose“.

Kodėl „Įsivaizduok“ veiksmą perkėlė į Lisaboną?

Ilgai ieškojome baro, kur galėtų vykti pagrindinės scenos. Galvojome apie daug uostų nuo Stambulo iki Lisabonos. Net Lisabonoje ne iš karto aptikome idealiai sąlygas atitinkančią vietą. Ji buvo tokia neįtikinai gera, kad atitiko net specifiškų scenarijaus sumanymus. Tada su žmona prisiminėme, kad čia būvome priės keliolika metų. Manau, kad būtent tada Lisabonoje ir gime „Įsivaizduok“ sumanymas.

Visi Jūsų filmai kurti apleistose, apgruviusiose ar tiesiog pamirštose vietose.

Nes didžioji pasaulio dalis taip ir atrodo. Sutvarkytas miesto centras – tai menka teritorija, kuriose gyvena šiuolaikiniai žmonės, dalis. Dauguma jų gyvena vienai ar kitaip degradavusiose, laiko tékmés pažymėtose erdvėse. Man tai patinka. Manau, kad pasendinta faktūra įdomėnė, nes turi istoriją.

Kaip dirbote su neregiai? Ar naujodujote specialius metodus?

Ne, bet buvo sunku, nes neregiai labai jautrūs garsams, o filmavimo aikštélė – itin triukšminga. Vaikai vargo dėl ilgo laukimo ir triukšmo.

PARENGÉ KORA ROČKIENĖ

tojai nebebus atskirti nuo lietuvių kino ir jo premjerų, nes žadama investuoti į naujas kino sales ir rodymo technologijas. Pasak Kvietkauskas, „jei tinkamai reaguosime į permainas, techninės galimybės leis platinimą organizuoti visiskai kitaip (...). Iki šiol valstybė labiau rėmė festivalinio pobūdžio projektus, kai važiuojama į vienus miestus ar rajonus, kai metais – į kitus. Tai nėra sprendimas, gal – graži kino populiarinimo kryptis, bet ne sprendimas siekiant kiną padaryti prieinamą visur.“

Etu skeptikas, bet vis dar viliuosi, kad lietuviškos televizijos galutinai

nai nesunaikino tikro kino ir kultūros troškimo provincijoje. Mane nudžiugino direktoriaus pažadai apie nacionalinę filmoteką, kurioje turėtų būti rodoma lietuvių kino klasiaka (tikiuosi, kad restauruota). Viešą lietuvišką programą būsimai filmotekai gali pasufleruoti ir šio „Kino“ numerio tema: tai Anetos Anros straipsnis apie sapnus Algimanto Puipos filmuose. Jame išsamiai aptartos sapno kine ištakos, pateikiamos garsių teoretikų ir režisierų ižvalgos. Tačiau pats Puipa teigia, kad jis sapnuoja svetimus sapnus.

Metų pradžia sutampa su keliais svarbiais festivaliais, todėl naujame „Kino“ Linas Vildžiūnas rašo, ką gero pamatė Tarptautiniam Roterdamo kino festivalyje, Živilė Pipinytė į Santa Lingevičiūtė aptaria vasarį vykusią Berlinalę. Regis, kinais metais prisidėjo į domiaus filmais, vadinas, jų nepristigis ir lietuviškiems festivaliams bei kino teatru repertuarui. Apie juos bus rašoma kituose žurnalų numeriuose. Šiame recenzuojam i keli filmai, kurie ilgai už kitus užsibuvu repertuaru. Goda Jurevičiūtė aptaria Joe Wrigto „Aną Kareniną“, Ramūnas Pronckus –

Quentino Tarantino „Ištrukus Džango“, Gediminas Kukta – Sachos Gervasio „Hičkoka“, Elena Jasiniūnaitė – Kathryn Bigelow „Taikinių Nr. 1“. Beje, Izolda Keidošiūtė, plačiau pristatydamas aktorių Christopha Waltz, kuris už vaidmenį Tarantino filme nesenai atsiėmė dar vieną „Oskarą“, teigia, kad šis aktorius mus dar nustebins. Aš norėčiau, kad mus kuo dažniau stebintų lietuvių kinas.

Kristinos Buožytės filmas „Aurora“ sulaukė ne tik gausių tarptautinių apdovanojimų, bet ir prieštarinį vertinimą Lietuvoje. „Kino“ puslapiuose filmą išsamiai recenzuoja Rūta Birštonaitė. Ji tvirtina, kad „moksliškai filmo plotinė, turėjusiapti režisierės stichija, išejo sukaustyta, pakylėtai rimta“, ir gailisi, kad filme neliko žvilgsnio į kasdienybę. Autorių kolektyvo – Donato Ulvydo, Editos Kabaraitės, Ricardo Marcinkevičiaus, Simono Aškelavičiaus – lietuviškų komercinių filmų apie sekšą „Valentinas vienas“ recenzavusi Santa Lingevičiūtė akivaizdžiai kasdienybės iš filmo nesitikėjo, bet pasidomėjusi, „kieno kraują kaitina šita pseudokomedija“, atsakymo, regis, taip ir nerado.

Netiesioginę šio „Kino“ diskusiją apie žiūrovišką, menišką ar festivalinį kiną puikiai pratekę Vilniuje viešėję svečiai – garsus suomių režisierius Aku Louhimiesas (jį kalbino Jorė Janavičiūtė) ir „Cahiers du Cinéma“ redaktorius, kino kritikas Jeanas-Philippe’as Tessé, su kuriuo kalbėjosi Neringa Kažkauskaitė. Tesse argumentas, kad kino kritikos neberekis, kai nebereikis kino, vis dėlto paguodžia. Juolab kad ir Luko Braškišio recenzuojama Thomaso Elsaesserio ir Malte’s Hagenerio knyga „Kino teorija: įvadas per juslių prizmę“ rodo, kad ir pas mus atsiranda rimtesnis kalbėjimo apie kiną poreikis.

Istorijai skirti du žurnalo straipsniai. Raimundas Marius Lapas prismauna kuliną Juozą Miliauską, kuris 1916 m. kartu su keliais entuziastais JAV sukūrė lietuvišką filmą „Meilė ir turtai“, o Sonata Žalneravičiūtė leido pasinaudoti jos rašomos knygos apie Vilniaus kino teatrus fragmentais ir atskleisti kelinį tik 50-metį paminėjusios „Skalvijos“ gyvavimo epizodus. Nostalgija juk taip pat verčia prisiminti kadaise sapnuotus filmus.

JONAS ŪBIS

Nauji leidiniai

Pavasariniai „Kino“ skaitymo malonumai

Pavasario vis dar nematyti, užtat „Kino pavasari“ gali paliudyti pasikeitęs paros ritmas, kai miegūi ir darbui lieka vis mažiau laiko. Naujas žurnalas „Kinas“ taip pat skrybė festivaliui nemažai vietas: Santa Lingevičiūtė pristato konkursinę „Kino pavasario“ programą, Narius Kairys-Jeano-Luco Godard'o retrospektivą. Kad Godard'o kinas reikalingas kiekvienai kartai, net neabejoju. Ypač tai, kuri auga klausydamos ditiramby komerciniam lietuvių kinui ir priešau tam, kuris iš incijos paniekina vadinamas „festivaliniu“.

Kad situacija gali pasikeisti, žurnalų puslapiuose žada neseniai įkurti Lietuvos kino centro direktorius Rolandas Kvietkauskas. Interviu jis atsakė į klausimus apie centro formuojamą nacionalinio kino politiką, artimiausius uždavinius bei darbus. Manau, ne vienam žurnalui skaitytojui bus svarbu sužinoti, kad naujas nacionalinio kino rėmimo modelis numato ir didesnį kino sklaudos rėmimą Lietuvoje. Tai reiškia, kad mažesnių miestų ir miestelių gyven-

Nostalgija turi atspalvių

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

Živilė Pipinytė

Quentino Dupieux absurdo komedijoje „Be ryšio“ prajuokino epizodas, kai rasti dingusį šunį Polo pasamdytas detektyvas pasikviečia jo šeimininką Dolfą į savo laboratoriją ir rodo sudėtingiausią technologijų tyrimais pasiekta rezultatą. Radęs žolęs Polo išmatu, detektyvas jas prijungė prie savo kompiuterių. Taip ne tik pavyko išiskverbtį Polo pasamone, parodyti jos meandrus, bet ir kompiuterio ekrane atkurti šuns pagrobimo akimirką. Tačiau vienos tos sudėtingos operacijos, pasirodo, atskleidė tai, ką ir taip žino visi, išskyrus detektyvą, – šuo buvo pagrobtas. I Klausimą, kur šuo yra, prie išmatu prijungti elektrodai, deja, atsakyti negali.

Šis epizodas, žinoma, priminė vieną gausiai tarptautinių festivalių apdovanotą lietuvišką filmą. Bet kartu jis metaforiškai įvardijo šiuos dienų kino situaciją, kai kūrėjai autoka daug jėgų ir fantazijos, kad parodytų tai, ką žino visi. Praėjusios savaitės pabaigoje prasidėjusio „Kino pavasario“ programos, man regis, sumaniam laveruoja tarp tų, kuriems iðomūs filmai apie kompiuterių generuotus pasamones nuotykius, ir tu, kuriuos domina kino ateitis.

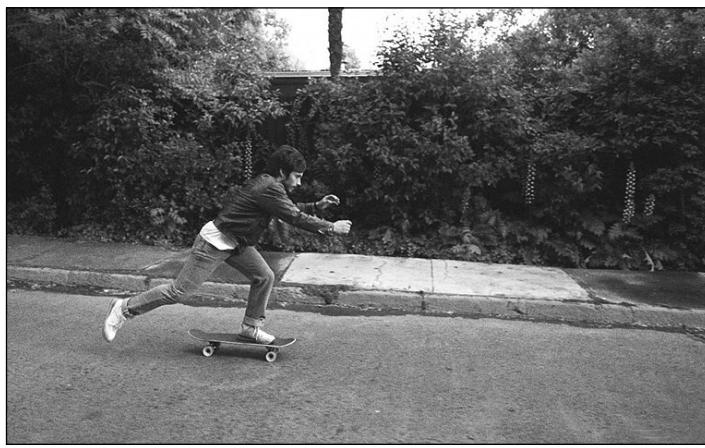
Žinoma, šiuos dienų kinas dažnai gržiasi į praeitį. Nostalgiskas festivalio atidarymo filmas – Holivudo žvaigždės Dustino Hoffmanno režisūrinis debiutas „Kvartetas“ (beje, kurtas D. Britanijoje pagal dramaturgo Ronaldio Harwoodo pjese) priminė britų kino ir teatro legendas Maggie Smith, Pauline Collins,

Tomą Courtenay'ų, Billy Connolly ir Michaelą Gamboną. Jie akivaizdžiai su malonumu persikūnijo į operos žvaigždes, atsidūrusias senelių namuose. Nors ir senys amžiaus, filmo herojai nepamiršo ambicijų, senų antipatių, kūrybos poreikio. Juolab kad aktoriai, regis solidarizuojasi su savo personažais, todėl nesidrovėdami apnuogina savo senatvę ir fantazijas. Tačiau „Kvartete“ pasigedau režisierius, jo pastangų sukurti unikalų filmo pasauly. Regis, Hoffmanas pernelyg pasitikėjo kolegomis ir pagarbą liko jų šešelyje. Tačiau šis „Kvarteto“ trūkumas vis dėlto neužgože taurios pagrindinės filmo minties, kuri suprantama ir nelabai artimai su kinu susijusiems žiūrovams. Regis, tokį atidaryme ir buvo daugiausiai.

Tačiau nostalgiją gali žadinti netik pagyvenę aktoriai, kurių buvimas ekranė skatina prisiminti jaunystės filmus. Michał Marczak dokumentinio filmo „Seksas dėl miško“ herojai taip pat atrodo atklydė iš praeities – maištingo 7-ojo dešimtmecio. Regis, tie iš skirtingu šaliu susirinkę ir Berlyne komuną įkūrė keistuoliai, sukūrė mokamą pornografinį tinklalapį ir taip renkantys pinigus Amazonės miškams išsaugoti, vis dar jaučiasi seksualinės revoliucijos kariais. Arba permanentinio „gelių vaikų“ mūšio su vartotojiška Vakarų visuomene dalyviais. Nors ir idealistai (maitinasi šiukšliu kontineineriuose rastu maistu ir nešliaudauja, kad kuo daugiau pinigų liktų kilniems tikslams igvendinti), teisė būti nuogi viešose

erdvėse propaguojantys personažai atrodo ištigę pracyje, nepastebintys permainų. Tai itin akivaizdu pasutinėje filmo dalyje, kai atvykę į Lotynų Ameriką jie susitinka su žmonėmis, kuriems nori padėti, bet negali jų ištikinti, kad ta parama – nesavanaudiška. Nuogybėmis, sekusu viešose vietose ir tinklalapiu uždirbtu 400 tūkstančių eurų, pasirodo, nereikalingi kaimelių gyventojams, kurie kalba apie „projektus“, darbo vietas, mokyklas. Gal taip yra todėl, kad iš tikrujų filmo herojams iðomūs visai ne miškai, o tik savi kompleksai ir seksas? O gal todėl, kad 7-ojo dešimtmecio idealizmas dingo kartu su Francio Fukuyamos išpranašauta istorijos pabaiga. Pagalvoti tikrai yra apie ka.

Lietuvii dokumentinio kino klasiukai mus įpratino prie kaimo keistuolių. Paskutiniai metais jie vėl atsidūrė jaunų kinematografininkų dėmesio centre. Bet Marczako keistuoliai neturi lietuviško dekoratyvumo ar pseudofilosofavimo apnašą. Svarbu tai, kad režisierius nesistengia laikytis išankstinių tezės (gal jos ir nebuvu) ar ją primestį žiūrovams, iliustruoti. Jaunas režisierius bandė gilintis į savo herojų mintis, nors, tiesą pasakius, ne visada sugeba susidoroti su gausia filmo medžiaga. „Seksui dėl miško“ įpusėjus jau gali pasirodyti, kad tema išsemta ir nebéra ko laukti, tad kelionė kartu su filmo herojais išgelbsti „Seksą dėl miško“ ir pasiūlo netikėtą pabaigą. Marczakas smalsus, o tai – viena didžiausiai kino dokumentininko dovybių. Toks įspūdis, kad kelionė su filmo personažais yra ir jo gyven-

„Ne“

mo kelionė. Todėl režisierius gali būti atviras viskam, kas atsitiks.

Lietuviškų asociacijų sužadino ir Pablo Larraingo filmas „Ne“, beje, ištinkinės, kad politinis kinas ižengė į naują raidos vingi (žinoma, kartu su Beno Afflecko „Argo“). „Ne“ atkuriamas vienas svarbių naujausios Čiliés istorijos epizodų, kai 1988-aisiais diktatorius generolas Pinochetas paskelbė referendumą. Paskatinti žmones apsispręsti, kokiu keliu eis šalis, turėjo reklaminių kampaniją. Ji skilo į du dalis: Pinocheto rėmėjai skatinė balsuoti „Taip“, oponentai – „Ne“. Pastarąjų kampaniją kuria pagrindinis filmo herojas – viešųjų ryšių specialistas René, kurį tikrai brandžiai suvaidino Gaelis Garcia Bernalis. Visas filmas laikosi ant jo personažo pečių, bet Larrainas ir Bernalis, laimej, nepaverčia René plakatinu kovotoju. Ne, jis yra tiesiog profesionalas, puikiai atlikęs darbą, ižvalgus žmogus, suvokiantis savo istorinę funkciją. René – labiau istorijos stebėtojas nei jos

veikėjas. Jis žino, kad yra daug tokų, kurie mielai nešios nugalėtojo vainiką. Tai akcentuoja ir meistriškas referendumo pabaigos epizodas, kai René su sūnumi išeina iš rinkimų stobo ir grįžta namo pergalės euforija patvinusioms gatvėmis.

Nepaisant istorinės temos, filmas aktualus, nes prabyla ne tik apie Čilię, bet ir apskritai apie požiūrį į šalies istoriją ir kam ji tarnauja. Pinocheto oponentai nori savo kampaniją paremti skausminga praeitimis – politinėmis represijomis, kankinimais, žmonių dingimui. René priešinasi tokiams akcentams. Jis mano, kad nugalėti galima tik optimistiškai žvelgiant į ateitį. Jo „Ne“ skatina ne nuolat priminti praeities traumas, o svajoti apie ateitį. Ir nors René sugalvoti reklaminių klipų primeina dabar ir pas mus jau įprastas gaijuių gėrimų ar kitokių gėrybių reklamas, kai pasižiūri kokią nors valstybinių švenčių transliaciją per LRT, suprant, kad vis dėlto jis buvo teisus.

„Kino apiplėšimas“

Režisierius neprikišamai lygina mafijos saugomuose lošimo namuose žaidžiančius pokerio gerbėjus ir biržos maklerius. Tas palyginimas atskleidžia ne apsimelavusių šiuolaikinę demokratiją, bet paranoją, kurioje atsidūrė dalis amerikiečių. Tie, kurie neturi perspektivų, pinigų ir sunkiai išsilaike ant paviršiaus. Bet mane „Kino apiplėšime“ labiausiai masina ilgos lietingos naktys, žadinančios prisiminimus apie film noir, „Soprano“ ir Scorsesė filmus primenantys aktoriai, tarantiniškas humoras ir absurdus jausmas bei puiukus garsas takelis. Ir dar visiškai degradavęs Naujojo Orleano peizažas.

Šios dar vienos (prieš tai buvo pa-

vykės „Džesio Džeimso nužudymas, kurį įvykdė baily Robertas Foridas“) iš Australijos kilusio Dominiko kino baladės leitmotyvas yra George'o W. Busho ir Baracko Obamos televizijos pasiskymai, kupini skambių frazių ir tuščių pažadų. Bet gyvenimo ir žudymo išvargintas Pitto herojus nesileis apgaunamas. Jis sako: „Amerika – tai ne šalis. Amerika – tai verslas.“

Prancūzų režisierės Tonie Mars hall filmo „Bégam, bégam!“ (LRT, 23 d. 23 val., LRT kultūra, 24 d.

23.15) herojai taip pat nepavadinė pavyzdžingais piliečiais. Tai tradicienė kino komedijų pora, kai abu personažus skiria viskas: charakteris,

socialinė padėtis, interesai, pažiūros. Režisierė yra sakiusi, kad filme norėjo papasakoti apie duaugsius žmones, kurie nesurado savo vietos gyvenime. Pasak Marshall, rasti savo vietą nereiškia rasti darbą ar meilę. Tai pojūtis, kad atsidūrei gerojoje puseje tinkamu momentu, o mūsų laikais to pasiekti darosi vis sunkiau.

Dari (Edouard Baer) – buvęs fokusininkas, bet po traumos jis nerberodo triukų. Isidarinės svainio firmoje, jis sužlugdė svarbų sandorį ir dabar priverstas bėgti. Kelyje Dari sutinka gražią moterį Iren (Nathalie Baye), kurios „Hermès“ rankinė grūste prigrūsta kupiūrų.

Moteris taip pat priversta bėgti, nes iš meilės įsipainiojo į prekybos ginklais aferą. Iren pasiūlo Dari solidžią sumą už tai, kad jis nuvežtų ją į Ženevą. Tačiau brangus automobilis nepriklauso Dari. Jis pavogtas iš svainio. Todėl vyras siūlo Iren apsimesti antiglobalistais, vykstančiais protestuoti į Lokarną, kur vyks viršūnių susitikimas. Taip prasideda žaidimas, kuris trukė tris dienas. Kas abieju personažų laukia kelio pabaigoje, manau, sužinosite patys.

Į kelionę leisis ir kito šio savaitgalio filmo – Annos Jadowskos vaidybinio debiuto „Dabar aš“ (LRT, šv. 22 d. 23.15, LRT kultūra,

23 d. 23.15) herojai, kurie taip pat ieško savo vietos gyvenime. Vieną dieną Hanka išeina į parduotuvę ir nebegrįžta. Jauna moteris išėda į autobusą, vykstantį su mokinį ekskursija, paskui keliauja po Lenkiją autostopu. Hankos partneris Pavelas pradeda jos ieškoti, praneša apie dingimą policijai. Klajodama Hanka sutinka daug žmonių – juokingų, apgailėtinų, nelaimingu, neigvendinusių saves. Jie – vidinių moters problemų ir abejonių atspindys. „Dabar aš“ – tai filmas apie keliavimą, bėgimą ir nesugebėjimą rasti savo vietus pasaulyje.

Paskutinėmis dienomis visos televizijos kalba apie naują popiežių ir jo inauguraciją. Kartu su juo pradindine Lietuvos naujiena tapo verbos. Nuo pat kovo pradžios „Panorama“ vis kalba apie Prezidentės per Kaziuko mugę nupirktas verbas, rodo tas verbas Vatikano koplyčioje, pasakoją apie įspūdį, kuris esą padarys popiežiui Pranciškui. Aš taip pat pagalvojau apie tautiškomis spalvomis nudažytų džiovintų žolių ir gėlių įspūdį žmogui, visą gyvenimą praleidusiam Argentinoje, iš kurios gyvos gėlės pasiekia net sniegus vis dar užklotą Lietuvą.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 iki 30 d. – Jolantos Mikulskytės paroda „Kaleidoscopic(all)“ Elenos Grudzinskaitės paroda „Niekas asmeniško“ Augusto Bidlausko paroda „Žmogus 2“ Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39 Patricijos Jurkštytės paroda „Olandiškos istorijos“ iki 26 d. – Ketvirtadienio peržiūra. Stanislovo Marmoko tapyba „Lietuvos aido“ galerija Trakų g. 13 Rasos Jonės Šataitės paroda „Prospektas“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 Lietuvos fotomėgėjų sajungos 80-mečiu skirtingos paroda Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13 iki 29 d. – Andrius Kviliūno instalacija „Tylio istorija“ Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 Pietų Korėjos Čioge budizmo ordino Su Dok Sa šventyklos Pong Džiang Sol Čong Kun Sunim kaligrafijos paroda Galerija „Katinėlis & gaidelis“ www.katinelis-&-gaidelis.com Dainius Liškevičiaus piešinių paroda „Pradžia“ Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 Arvydo Ališankos paroda „Tarp“ (skulptūra, objektais, video) iki 30 d. – paroda „Vilnius – vartai į Sūduvą 2013“ Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13 Gedimino Piekuoro paroda „Kolekcija, skulptūra, paveikslai“ Galerija AV17 Aušros Vartų g. 17 iki 26 d. – VDA Telšių fakulteto Metalo plastikos katedros deštytojų bei studentų paroda „Step by step“ „Juškų gallery“ B. Radvilaitės g. 6B nuo 28 d. – Vincento Gečio tapybos paroda „Keturų Vincencio Gečio tapybos dešimtmiečiai“ VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Vlado Urbanavičiaus paroda „Sukonstruota Titanikui“ iki 23 d. – paroda „Postidėja. Atstatomieji darbai“ (Jurga Barilaite, Eglė Ridikaite, Giedrė Lilienė, Laura Garštienė, Paulina Eglė Pukytė, Cooltūristė, Eglė Gineitytė, Aistė Kisarauskaitė, Laisvėdė Šalčiutė, Beatričė Vanagaitė, Laura Zala, Marta Vosylėtė, Karla Gruodis, Shaltmira) Galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki 30 d. – Audronės Petrašiūnaitės paroda „Atminties paveikslai“ Tekstilės galerija „Artifex“ Gaono g. 1 iki 30 d. – paroda „Sugržimai III“ (Dovilė Gudačiauskaitė, Eglė Vengalytė, Dovilė Trinkūnaitė-Cavina, Nijolė Gedrimaitė, Erika Grigaitytė, Luiza Volodko) A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Rašytojų klubas K. Sirvydo g. 6 Nijolės Širvianskaitės tapyba	Dailė
Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Architektūros studentų paroda „From Landscape to Roofscape“ nuo 22 d. – Marijos Teresės Rožanskaitės paroda „Rentgenograms“ Stanislovo Kuzmos (1947–2012) paroda „Skulptūra + 5425 dienos“	Venclovų namai-muziejus Pamėnkalnio g. 34 Juozo Budraičio fotografijų paroda „Mano kinas. 1970–1990“	Nuo šio penktadienio (kovo 22 d.) visų dėmesys nukryps į dvi etapines parodas Nacionalinėje dailės galerijoje: Marijos Teresės Rožanskaitės „Rentgenograms“ (kuratorė Laima Kreivytė) ir Stanislovo Kuzmos „Skulptūra + 5425 dienos“ (kuratorė Elona Lubytė). Etapinės todėl, kad jos yra išskirtinio dėmesio vertų menininkų, išsamios ir rengtos juos itin gerai išmanančių. Tai parodos, kurių negalima praleisti.
Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmu klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	Galerija „JuozasART“ galerija J. Jasinskio g. 14 nuo 22 d. – paroda „Scenografija: nuo teksto į veiksma“, skirta tarptautinei Teatro dienai	Kartu atnaujinta ir viena iš nuolatinės ekspozicijos salių. Joje – 1984 m. surengtos Ksenijos Jaroševaitės, Stanislovo Kuzmos, Petro Mazūro, Minėdaugio Navako, Vlado Urbanavičiaus ir Vlado Vildžiūno mažosios plastikos ir piešinių parodos rekonstrukcija.
Radvilių rūmai Vilniaus g. 24 Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“	Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13 iki 29 d. – Andrius Kviliūno instalacija „Tylio istorija“	Teatras
Taikomosios dailės muziejus Arsenalo g. 3A Paroda „Gloguvu lobis“	Galerija „Katinėlis & gaidelis“ www.katinelis-&-gaidelis.com Dainius Liškevičiaus piešinių paroda „Pradžia“	Kovo 22 d., penktadienį, 18 val. „JuozasART“ galerijoje (J. Jasinskio g. 14, Vilnius) atidara paroda „Scenografija: nuo teksto į veiksma“, skirta tarptautinei Teatro dienai. 19 val. vyks ir Vilniaus dailės akademijos profesorės Virginijos Idzelytės knygos „Scenografija“ pristatymas. Paroda veiks iki balandžio 10 dienos.
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių būties kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ Primityviosios tapybos paroda Paroda „Lietuvių šventimo draugija „Rytas“ Skulptoriaus Leono Žuklio paroda	Galerija „Keramikos“ Rotušės a. 15 Keramikos paroda „Pavasaris 2013“	Muzika
Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Galerija „Fluxus ministerija“ Jonavos g. 3 Aliaus Balbierio paroda „Jono Meko žemė“	Kovo 23 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje dainuos žymus vokiečių baritonas Thomas Baueris, gric Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas Juozo Domarko.
Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Relikvijos ir relikvijorai“ Paroda „Lukiskių Dievo Motina. Kad būtų atvilgytos sudiržusios širdys...“	Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16 iki 31 d. – Aleksandros Jacovskytės fotografijų paroda „Vilnius vaizdai“	Klausytojai išgs Gustavo Mahlerio ciklą „Kliaujančio pameistro dainos“ baritonui ir orkestrui, Ottorino Respighi simfoninę poemą „Romėnų šventės“, Gustavo Mahlerio Simfonijos Nr. 5 cis-moll IV dalį „Adagietto“ bei Giuseppe Verdi operos „Nabukas“ uvertūrą, primenančią, jog šiai metais pasaulis švenčia G. Verdi gimimo 200-ąsias metines.
Modernaus meno centras Literatų g. 8 iki 29 d. – peržiūra „Mes norime ne tik duonos, bet ir rožių!“ (Violeta Bubelytė, Ugnius Gelguda, Eglė Rakauskaitė, Artūras Valiauga, Gintaras Znamierowski)	Galerija „Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių“ V. Putvinskio g. 64 iki 24 d. – Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės paroda „Alstorijos“	Kinas
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Galerija „Keramikos“ Rotušės a. 15 Keramikos paroda „Pavasaris 2013“	Būtina pažiūrėti garsaus austrijų dokumentininko Ulricho Seidelio vaibybinių trilogiją „Meilė. Tikėjimas. Viltis“ festivalio „Kino pavasaris“ programoje. Režisierius svarsto apie tradicinių vertybų išlikimą vartotojų vi suomenėje, kurios idealus formuoja masinė kultūra.
Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Vlado Urbanavičiaus paroda „Sukonstruota Titanikui“ iki 23 d. – paroda „Postidėja. Atstatomieji darbai“ (Jurga Barilaite, Eglė Ridikaite, Giedrė Lilienė, Laura Garštienė, Paulina Eglė Pukytė, Cooltūristė, Eglė Gineitytė, Aistė Kisarauskaitė, Laisvėdė Šalčiutė, Beatričė Vanagaitė, Laura Zala, Marta Vosylėtė, Karla Gruodis, Shaltmira)	Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Rūtos Indriūnaitės porceliano objektų paroda „Selekcija“	Spektakliai
Galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki 30 d. – Audronės Petrašiūnaitės paroda „Atminties paveikslai“	VDU menų galerija „101“ Laisvės al. 53 nuo 26 d. – Monikos Žaltauskaitės-Grašienės paroda „Judantis audeklas“	VILNIUS
Tekstilės galerija „Artifex“ Gaono g. 1 iki 30 d. – paroda „Sugržimai III“ (Dovilė Gudačiauskaitė, Eglė Vengalytė, Dovilė Trinkūnaitė-Cavina, Nijolė Gedrimaitė, Erika Grigaitytė, Luiza Volodko)	KLAIPĖDA	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Galerija „Klaipėda“ Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija Liepų g. 33 Prano Domšaičio tapybos, dailininko marijanisto Česlovo Janušo (1907–1993, JAV) kūrinių „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ ekspozicijos, Vytauto Kašubos kūrybos ekspozicija „Žmogaus misterija“ Paroda „Sveika, jūra!“ „Nuo baroko iki secesijos“ XVI–XIX a. Valarų Europos meistrų grafikos darbų paroda	Nacionalinis operos ir baletų teatras
Vilniaus rotušė Didžioji g. 31	Galerija „Vilnius“ N. Širvėnos paroda „Vilnius“	22–24 d. 18.30 – PREMJERA! R. Wagnerio „LOHENGRINAS“ Muzikinis vad. ir dir. – R. Šerenikas, rež. – A. Žagaras (Latvija), scenogr. – R. Suhonovas (Latvija), kost. dail. – K. Pasternaka (Latvija), šviesų dail. – K. Wyn-Jonesas (D. Britanija), choreogr. – E. Bukovska (Latvija)
Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras Naugarduko g. 10/2	Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Rūtos Indriūnaitės porceliano objektų paroda „Selekcija“	28 d. 18.30 – „BARBORA RADVILAITĖ“ (pagal S. Vainiūno, A. Malcio, H.M. Góreckio ir kt. muziką). Dir. – A. Šulčys
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija Vilniaus g. 39/6	VDU menų galerija „101“ Laisvės al. 53 nuo 26 d. – Monikos Žaltauskaitės-Grašienės paroda „Judantis audeklas“	24 d. 12 val. – „RONJA PLĒŠIKO DUKTĒ“ (pagal A. Lindgren apysaką). Rež. – D. Jokubauskaitė
Galerija „Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė“ Totorių g. 22–4	Klaipėdos galerija Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 iki 31 d. – Evaldo Bernoto piešinių bei metalo plastikos paroda „Kalbantys daiktai“	24 d. 18.30 – „MAŽASIS PRINCAS“ Rež. – S. Mykolaitis
Jono Meko vizualiųjų menų centras Gynėjų g. 14	ŠIAULIAI	28 d. 18.30 – Just. Marcinkevičiaus „KATEDRA“ Rež. – O. Koršunovas
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15	„Laiptų galerija“ Žemaičių g. 83 Irenos ir Vilniaus Šliuželių kūrybos darbų paroda „Dialogai“	Mažoji salė
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	iki 28 d. – paroda „Sovietinių lagerių kalinės Jadvygos Bieliauskienės kūryba“	23 d. 16 val. – B. Mar „UNĒ“ (aktorės U. Babickaitės dienoraščių motyvais) Rež. – B. Mar
Vilniaus mažasis teatras	D	

24 d. 14 val. – „AUKSO OBELÉLÉ, VYNO ŠULINÉLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driečis

Menų spaustuvė

23 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „PRADIN-GIMAS“. Rež. – J. Kivelė. Šoka A. Katinas, L. Kourkia, J. Kivelė ir „Kind People“ (Suomija) 26 d. 18, 19, 20 val. *Juodojoje salėje* – „EKSPRES KOVOS KLUBAS“ (gyvas multi-medijų pasirodymas, anglų kalba). Choreogr. ir rež. – anonimas. M. Schumacheris ir „Post Theater“ (Vokietija)

Vilniaus kamerinės teatras

Konstitucijos pr. 23
23d. 18.30 – „KAI ŽMONÉS VAIDINO DIEVAI...“! Rež. – A. Gian (JAV), M. Mačiulis
28 d. 18.30 – „KUPRELIS“ (pagal I. Šeinius romaną). Rež. – R. Banionis

KAUNAS

Kauno dramos teatras

22 d. 18 val. *Mažojoje scenoje* – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMÉS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbréderis
22 d. 19 val. *Rūtos salėje* – „NUTOLĘ TOLIAI“ (pagal P. Širvį). Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
23 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – „LAIMINGI“ (pagal F. von Schillerio „Klastą ir meilę“). Rež. – A. Areima

23 d. 19 val. *Mažojoje scenoje* – J. Smuilo „SVEČIUOSE PAS PULKININKO NAŠLĘ“. Rež. – D. Juronytė

24 d. 12 val. *Rūtos salėje* – L. Carrollio „ALISA STEBUKLŲ ŠALYJE“. Adaptacijos aut. ir rež. – E. Piotrowska
24 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – E. Scribe'o „PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis

26 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – Tarptautinės teatro dienos renginys „TEATROLAS“. Rež. – A. Areima

27 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – N. Narmontaitės muzikinis spektaklis „SELAVY“
28 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – „JERUZALÉ“ (pagal J. Butterworth). Rež. – R. Atkočiūnas

Kauno muzikinis teatras

22 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius
23 d. 18 val. – „ZYGYFRYDO VERNERIO KABARETAS“. Dir. – J. Janulevičius
24 d. 12 val. – W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTŲ FLEITA“. Dir. – V. Visockis
24 d. 18 val. – L. Adomaičio „DULKIŲ SPINDESYS“. Choreogr. ir libretė aut. – D. Bervingis ir G. Visockis

Kauno kamerinės teatras

22 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. – S. Rubinovas
23 d. 18 val. – E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKÉ“. Rež. – S. Rubinovas
24 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas
28 d. 18 val. – L. Andrejevo „JUDAS ISKARIJOTAS“. Rež. – S. Rubinovas

Kauno lėlių teatras

23 d. 12 val. – PREMJERA! D. Čepauskaitės „SKRUDŽAS, ARBA DIENA, KAI GALIMA ATVERTI SAVO ŠIRDĮ!“ (pagal Ch. Dickenso „Kalėdų giesmę“). Rež. – A. Lebeliūnas
24 d. 12 val. – „KARALAITÉS BUČINYS“. Rež. – A. Stankevičius
25 d. 10 val. – „ADAMSŲ ŠEIMYNELĖ“ („Vėtrungės“ pradinė mokykla)

KLAIPÉDA

Klaipėdos dramos teatras

23 d. 18 val. *Klaipėdos dramos teatre* – V. Levanovo „SUDIE, DERINTOJAI“! Rež. – N. Gedminas (Laisvojo teatro aktorės A. Pociūtės monospektaklis)
24 d. 18 val. *Žvejų rūmuose* – M. Gavranov „VIISKAS APIE VIRYŠ“. Rež. – A. Lebeliūnas
27 d. 18 val. *Žvejų rūmuose* – D. Maslowskas „MUMS VIISKAS GERA!“. Rež. – J. Vaitkus

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

22 d. 18 val. – P. Cheneau „SVEIKATA, PONE!“ Rež. – N. Mirončikaitė
23 d. 18 val. – PREMJERA! N. Leskovo „LEDI MAKBET IŠ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis
24 d. 12 val. – „KUKUČIO KELIONĖ“ (pagal M. Martinaitį). Inscenacijos aut. ir rež. – I. Norkutė
24 d. 18 val. – B. Brechto „PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS“. Rež. – A. Pociūnas

PAN EVĒŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

22 d. 18 val., 24 d. 17 val. – I. Abele „JAZMINAS“. Rež. – M. Kimelė
22 d. 18 val. – E.-E. Schmitt „OSKARAS IR PONIA ROŽE“. Rež. – P. Gaidys (Klaipėdos dramos teatras)
23 d. 17 val. – P. Rozenfeldo „KULKOS VIRŠ BRODVĖJAUS“. Rež. – D. Kazlauskas
26 d. 18 val. – PREMJERA! N. Dumbadzės „SVEIKI, ŽMONÉS!“. Rež. – V. Čigogidė
27 d. 18 val. – Tarptautinės teatro dienos minėjimas
28 d. 18 val. – „BOLLYWOOD“. Rež. – G. Ivanauskas (G. Ivanausko teatras)

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

22 d. 18 val. *Alytaus kultūros ir komunika-cijos centre* – ciklo „Muzikos enciklopedija gyvi“ koncertas. Čiurlionio kvartetas A. Novikas (klavišiniai) ir vokalinis ansamblis „Jazz Island“
23 d. 18 val. *Birštono bažnyčioje* – Čiurlionio kvartetas. J. Haydn „Septyni paskutiniai mūsų išganytojo žodžiai ant kryžiaus“
23 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistai T. Baueris (baritonas, Vokietija). Dir. – J. Domarkas. Programoje G. Mahlerio, G. Verdi, O. Respighi kūriniai
24 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – teatralizuota muzikinė pasaka visai šeimai „Muzikos garsai“. D. Tiškavaitė (sopranas), J. Sakalauskas (baritonas), Čiurlionio kvartetas, Vilniaus „Ažuoliuk“ muzikos mokyklos 4-os klasės choras (vad. ir dir. – D. Leipuviėnė)
24 d. 10 val. *Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčioje*, 24 d. 16 val. *Vilniaus arkikatedroje* – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Programoje J. Haydn „Septyni paskutiniai mūsų išganytojo žodžiai ant kryžiaus“
24 d. 16 val. *Taikomosios dailės muzicuojie* – IV J.S. Bacho muzikos festivalis. „Bachas ir Vivaldi – II!“ Ansamblis „Musica humana“. Solistai J. Stupnianek (sopranas), R. Dubinskaitė (mecosopranas), S. Skjerwoldas (baritonas), R. Beinaris (obojas), E. Paškevičius (obojas). Dir. – A. Vizgirda
26 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje*, 27 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – Klaipėdos kamerinių orkestras (meno vad. – M. Bačkus). Solistai A. Mustonenas (smuikas, Estija), Z. Carmeli (altais, Izraelis), M. Bačkus (violončeli), V. Neugassovas (fortepijonas, klavesinas)

VILNIUS

Kongresų rūmai

28, 29 d. 19 val. – teatralizuotas koncertas „Arijos iš dušo“. Dir. – G. Rinkevičius

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

22 d. 18 val. *J. Karoso salėje* – R. Calveyra (išilginės fleitos, Prancūzija, Brazilija)
22 d. 10 val. *Didžiojoje salėje* – respublikinės muzikos (meno) mokyklų instrumentinių duetų festivalis-konkursas „Mokytojas ir mokinys“, skirtas LMTA 80-mečiui
22 d. 19 val. *Didžiojoje salėje* – J. Vitola Latvijos muzikos akademijos vokalistų koncertas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Andželinos paklodės : romanės / Joan Plaza ; iš ispanų kalbos vertė leva Baranauskaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kraków : Skleniarz). – 189, [2] p. – Tiražas [1800] egz. – ISBN 978-609-403-478-7 (jr.)

Apelsinai – ne vieninteliai vaisiai : [romanės] / Jeanette Winterson ; iš anglų kalbos vertė Marius Burokas. – Kaunas : Kitos knygos, [2013] ([Vilnius] : BALTO print). – 186 p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-427-099-4

Arklienos kumpis : [romanės] / Charles Bukowski ; iš anglų k. vertė Gediminas Pulokas. – Kaunas : Kitos knygos, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 339, [1] p. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-609-427-085-7

Atsiminimai be nuobodybių / Colleen McCullough ; iš anglų kalbos vertė Gabriele Gailiūtė. – Vilnius : Tyto alba, 2013 ([Vilnius] : BALTO). – 302, [2] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-935-2 (jr.)

Bastūnas, siuvėjas, kareivis, šnipas : romanės / John Le Carré ; iš anglų kalbos vertė Gabrielė Prišmantaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kraków : Skleniarz). – 441, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-474-9 (jr.)

Dievas visada keliauja incognito : [romanės] / Laurent Gounelle ; iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskytė. – Vilnius : Alma littera, 2013 ([Vilnius] : Spauda). – 357, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-01-0468-2 (jr.) : [28 Lt 19 ct]

Dviese apie meilę : [poesija] / Julius Keleras ; vertimas: Barbara Gruszka-Zych. Dwoje o miłości : [poesja] / Barbara Gruszka-Zych ; przekład: Julius Keleras ; [fotografijos: Remigijus Treigys, Witold Modrzejewski]. – Vilnius : Naujoji Romuva [i.e. „Naujosios Romuvos“ fondas], 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 113, 83, [4] p. : ilustr. – Gretut. tekstas liet., lenk. ir lenk. lit. – Apverčiamasis leid. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-8035-19-3

Lapok, aspidistra : [romanės] / George Orwell ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Sabonis. – [Kaunas] : Kitos knygos, [2012] ([Vilnius] : BALTO print). – 277, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-427-091-8 (jr.)

Mano pirmoji savižudybė : [apsakymų romanės] / Jerzy Pilch ; iš lenkų k. vertė Vytautas Jarutis. – Kaunas : Kitos knygos, [2012] ([Vilnius] : Standartų sp.). – 302, [1] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-427-094-9

Marlena : [biografinis romanės apie Marleną Dytrich] / Angelika Kužniak ; iš lenkų kalbos vertė Irena Aleksaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 189, [3] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-16-438-8 (jr.)

Miestelio romansas : romanės / Grigorijus Kanovičius ; iš rusų kalbos vertė Aldona Paulauskienė ; [ilustracijų autorius Markas Kanovičius]. – Vilnius : Tyto alba, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 429, [2] p. : iliustr. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-931-4 (jr.)

Pakiša žvėrelai : eilėraščiai / Vaiva Kuodytė ; [dailininkė Inga Paliokaitė-Zamulskienė]. – Kaunas : Kuko laiptai, 2013 (Kaunas : Taurapolis). – 75, [3] p. : iliustr. – Tiražas 350 egz.

Pašešė detektývai : [romanės] / Roberto Bolaño ; iš ispanų kalbos vertė Alma Naujokaitienė. – Kaunas : Kitos knygos, [2013] ([Vilnius] : Standartų sp.). – 522 p. : iliustr. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-609-427-097-0 (jr.)

Pėščias paukštis : lyrikos rinktinė, 1950–2012 / Algimantas Baltakis. – Vilnius : Alma littera, 2013 ([Vilnius] : Spauda). – 302, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-01-0706-5 (jr.)

Pirmykštė moteris. Arklių slėnis : romanės / Jean M. Auel ; iš anglų kalbos vertė Giedrė Tartėnienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kraków : Skleniarz). – 729, [2] p. : žml. – (Žemės vaikai ; kn. 2). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-429-9 (jr.)

Ponia Klara : [dešimties meilės eilėraščių poetinė novelė] / Viktoras Rudžiškės ; [dailininkė Inga Paliokaitė-Zamulskienė]. – Kaunas : Kuko laiptai, 2013 ([Vilnius] : Taurapolis). – 29, [3] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-8092-05-9

Dž.D. Selindžeris: pakylėtas gyvenimas / Kenneth Slawenski ; iš anglų kalbos vertė Elena Laimutė Gylėnė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2013 (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 495, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-16-434-0 (jr.)

Sriuba, kosmosas ir ašaras : eilėraščiai / Charles Bukowski ; sudarė ir iš anglų kalbos vertė Gediminas Pulokas. – Kaunas : Kitos knygos, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 135 p. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-609-427-096-3

Sugrįžęs iš gyvenimo : pokalbiai, literatūriniai laiškai / Viktorija Daujotytė, Marcelijus Martinaitis. – Vilnius : Alma littera, 2013 ([Vilnius] : BALTO print). – 413, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0867-3 (jr.) : [23 Lt 24 ct]

Timbuktu : nepaprastas, labai vaizdingas pasakojimas neraštingo amerikiečio, paimto į vergiją didžiojoje Sacharos dykumoje ir po nesuskaičiuojamų vargų bei negandų pasiekusio Londoną, kur galiausiai papasakojo savo istoriją / Tahir Shah ; iš anglų kalbos vertė Rasa Drazdauskienė. – Vilnius : Tyto alba, 2013 ([Vilnius] : BALTO). – 461, [1] p. – Tiražas 3000 egz.

Vaivorykštės apsilankymas : novelės, mažasis romanės / Donatas Čepukas ; [Laimos Kriukienės piešiniai]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2013 ([Vilnius] : Petro ofsetas). – 462, [1] p. : iliustr. – Tiražas [250] egz. – ISBN 978-609-420-267-4 (

„Pašėlę pirmieji metai“

Savaitės filmai

Medžioklė ****

Filmas apie masinę psichozę, kurią sukélé įtarimai pedofilija. ...Po sudėtingų skyrybų keturiaskesiems Lukas randa naują draugę, naują darbą ir stengiasi atkurti savykius su paaugliu sūnumi. Bet jam kažkas trukdo. Iš pradžių atrodo, kad tai nereikšminga smulkmena. Kažieno pastaba. Menkas melas. Bet Kalėdų išvakarėse miestelio gyventojus apima kolektyninė isterija. Lukas yra priverstas kovoti už savo garbę ir gyvenimą. Lukas Thimo Vinterbergo filme suvaidinęs danų aktorius Madsas Mikkelsenas Kanuose apdovanotas už geriausią vyro vaidmenį (Danija, 2012). (Vilnius)

Pagalbos šauksmas ***

Filmo herojė Džordan (Halle Berry) dirba pagalbos telefono 911 skambučių centre. Vieną dieną jai skambina paauglė, i kurios namus įsibrovė serijinis žudikas (Michael Eklund). Deja, mergaitės nepavykys išgelbėti. Bet po pusės metų Džordan vėl sulaikia skambučio iš paauglės – Keisei (Abigail Breslin) grasinātas pats žudikas. Džordan teks nugalėti ne tik ją, bet ir nuolat moterį persekcionančius košmarus bei sažinės priekaištus. Brando Andersono filme taip pat vaidina Morrisas Chestnutas, Michaelas Imperiolišis, Justina Machado (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Parkeris ***

Tayloro Hackfordo kriminalinis filmas apie profesionalų vagi Parkerį (Jason Statham). Jis – nuoseklus, viskų kruopščiai planuoja, gyvena pagal savo garbės kodeksą ir stengiasi nevogti iš vargų bei nedaryti skriauados jos nenusipelninius. Per vieną užpuolimą Parkeris išduoda bendrai – jis paliekamas mirti. Bet vyrui pavyksta išgyventi. Parkeris pradeda sekti buvusių sėbrus ir sužino, kad jie planuoja naują apliplėsimą. Apsimetės turtingu vyruku iš Teksaso, kartu su nekilnojamojo turto agente Lesle (Jennifer Lopez) Parkeris sukuria keršto planą (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Pašėlę pirmieji metai ****

...Nat ir Džošas nesenai susituokė. Jų santuoką ištiko pirmoji krizė. Jaunavedžiu skirtumai pradeda grauti idilią. Juolab kad kartu su vedybomis abu igijo ir naujų giminaičių bei pažiastamų. Filmas prasideda toje vietoje, kur turėtų baigtis dauguma romantinių komedijų. Režisierius ir scenaristas Danas Mazeris anksčiau dirbo kartu su Sacha Baronu Coenu, bet šios komedijos britiškas humoras slypi kalboje – žodžių žaisme, aliujose, kurias, be abejų, lietuviškai perteikti sunku, todėl dalis pokštų išnyksta verčiant. Pagrindinius vaidmenis vienoje geriausią paskutinių metų britų komedioje sukurė Rafe'as Spallas, Rose Byrne, Anna Faris, Simona Bakeris, Minnie Driver (D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Tamsus dangus **

Fantastinis Scotto Charleso Stewarto trileris pasakoja apie priemiestyje gyvenančią Baretų šeimą, kurią gyvenimas tampa košmaru, nes jų vakis medžioja nepažiastamasis – nežinomųjų pasiuntinys. Filme vaidina Keri Russell, Dakota Goyo, Josh Hamilton, Annie Thurman, Trevor St. John, Michael Patrick McGill (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Tapatybės vagilė **

JAV didžiulio populiarumo iškart sulaukusi komedija apie storulę Diana (Melissa McCarthy), kuri gyvena Majamyje ir švaisto turtingo verslininko Sendžio (Jasom Bateman) pinigus. Ji pavogė Sendžio dokumentus ir naudojasi jo vardu. Tikrasis Sendis turės progos įsitikinti, kad susigržinti tapatybę nėra taip paprasta, kaip jam atrodė (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

22–28 d. – Krudžiai (JAV) – 11.15, 13.30, 15.45, 18, 20.30
27 d. – G.F. Händelio „Julijus Cezaris“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos! – 19 val.
22–28 d. – „Kino pavasaris 2013“ (žiūrėkite repertuarą www.kinopavasaris.lt)
22–28 d. – Ozas: didingas ir galintas (JAV) – 11, 13.45
Šalutinis poveikis (JAV) – 16.30
Linkolas (JAV) – 18.45
Argo (JAV) – 21.45

Forum Cinemas Akropolis

22, 23, 25–28 d. – Krudžiai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 14.45, 15.30, 18.30, 21.30; 24 d. – 10.15, 12.30, 15.30, 18.30, 21.30
22–28 d. – Krudžiai (JAV) – 11.30, 13.45, 16 val.
Pašėlę pirmieji metai (D. Britanija) – 12, 14.15, 16.45, 19.15, 21.40
Pagalbos šauksmas (JAV) – 13.30, 15.45, 18, 20.30
22–28 d. – „Kino pavasaris 2013“ (žiūrėkite repertuarą www.kinopavasaris.lt)
Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.45, 16.30, 21.15
Ozas: didingas ir galintas (JAV) – 10.30, 13.15, 16.15
Parkeris (JAV) – 18.15, 20.45
Ką išdarinėja vyrai (Rusija) – 19.30, 21.50
Tatybės vagilė (JAV) – 14, 18.45
Gimtadienis (JAV) – 13, 17.45
Tamsus dangus (JAV) – 15.15, 20.15
Sniego karalienė (Rusija) – 10.45
Sniego karalienė (3D, Rusija) – 12.45
23, 24 d. – Legendos susivienija (JAV) – 11 val.
22–28 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 11.15

„Skalvijos“ kino centras

Festivalis „Kino pavasaris“
22 d. – Premjera! Begalinis koridorius (rež. M. Urbanavičius, A. Brokas) – 17.30
22 d. – Paskutinis žingsnis (Iranas) – 21.30
23 d. – Premjera! Gegužių vaikai (rež. I. Kurkliytė) – 18.45
23 d. – Marinos namai (rež. D. Rust) – 19.45
24 d. – Saldus Tėvynės dūmias (dok. f., Nyderlandai) – 15.45
24 d. – Apsimetėlis (dok. f., Jungtinė Karalystė) – 21.45
25 d. – Dieviškos pievų marių žmonos (Rusija) – 21.15
26 d. – Valstybės vartų sargai (dok. f., Izraelis, Prancūzija, Vokietija, Belgija) – 21.15
27 d. – Rytų nostalgija (Ukraina, Vokietija, Serbija) – 19.30
27 d. – Neištikiomybė (Rusija) – 20.45
28 d. – Trys seserys (dok. f., Prancūzija, Honkongas) – 21 val.
23 d. – trumpametražių filmų programa „Šunys ir katės ir...“ – 15 val.
Jeano-Luco Godard'o filmų retrospektiva
22 d. – Pamišlis Pjero (Prancūzija, Italija) – 19 val.
23 d. – Vyriskė – moteriška (Prancūzija, Švedija) – 21.15
24 d. – Moteris yra moteris (Prancūzija) – 19.45
25 d. – Gyventi savo gyvenimą (Prancūzija) – 19.15
26 d. – Savaitgalis (Prancūzija, Italija) – 19 val.
27 d. – Panieka (Prancūzija, Italija) – 17.15
28 d. – Iki paskutinio atodūsio (Prancūzija) – 19 val.
26 d. – trumpametražių f. programa – 17 val.

28 d. – „Sergejaus Loznico žvilgsniai“ – 17.30
25 d. – trumpametražių filmų programa „Meilė“ – 17 val.

Ciklas „Karsono kinas“

16 d. – Kuosvarnis (Olandija) – 13 val.
17 d. – Yp! (Nyderlandai) – 13 val.
18 d. – Atostogos prie jūros (Prancūzija) – 14.30

Pasaka

Festivalis „Kino pavasaris“
22 d. – Jiro sapnai apie suši – 18.30
22 d. – Po tamsos – šviesa – 20.30
22 d. – Trumpas konkursas 4 – 18.45
23 d. – Džūkijos jautis – 18.15
23 d. – Mama, aš tave myliu – 19.45
23 d. – „Nominuoti Oskarui“ – 19 val.
24 d. – Hannah Arendt – 16.15
24 d. – Nosiu šalis – 18.45
24 d. – 72 dienos – 21 val.
24 d. – Pasimatymai – 19 val.
25 d. – Igruški – 17.30
25 d. – Šiavaizduo – 19 val.
25 d. – Seksas dėl miško – 21.15
25 d. – „Premjeros trumpai 2“ – 17.15
25 d. – Afrikos spalvos – 18.45
26 d. – Tyli naktis – 17.30
26 d. – Be rýšio – 19.30
26 d. – Estiški gyrbavimo ypatumas – 21.30
26 d. – „Lietuviai svetur“ – 18 val.
26 d. – „Sergejaus Loznico žvilgsniai“ – 19.45
26 d. – Picos – 21.15
27 d. – Sapnuoju, kad einu – 16 val.
27 d. – Rokeris – 21 val.
27 d. – „Premjeros trumpai 1“ – 17 val.
27 d. – „Meilė“ – 19 val.
27 d. – Gyventi – 21.15
28 d. – Paskutinis žingsnis – 17.30
28 d. – Aš tavęs nemylu – 19.30
28 d. – „Lietuviai svetur 2“ – 17.45
28 d. – „Šunys ir katės ir...“ – 19.15
22 d. – 7 dienos Havanoje (Prancūzija, Ispanija) – 15.30
22 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 21 val.; 23–25 d. – 21 val.
22 d. – Medžioklė (Danija) – 16 val.; 23 d. – 14.15; 24 d. – 1645; 25 d. – 19.15; 26 d. – 17 val.; 27 d. – 21.30; 28 d. – 15.15
22 d. – Optimistų istorija (JAV) – 18.15; 24 d. – 20 val.; 25 d. – 17 val.; 27 d. – 16.15; 28 d. – 20 val.
22 d. – Šalutinis priežiūra (JAV) – 20.45;
25 d. – 21.30; 26 d. – 19.15; 27 d. – 18.45; 28 d. – 18 val.
23 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 16.30; 24 d. – 12 val.; 28 d. – 15 val.
24 d. – Margučių rytas ir pavasarė animacija – 15 val.
24 d. – Sniego karalienė (Rusija) – 11.30
24 d. – Savaigalės su Pasaka. Pavasario žolytės sodinimas su menų mokykla „Debesėliai“ – 14 val.
24 d. – Kuosvarnis (Olandija) – 16 val.
24 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 18 val.; 26 d. – 21.45; 28 d. – 15.30
27 d. – Mechaninė meilė (Šiaurės šalių kino klubas) – 18.30

Ozo kino salė

22 d. – Česlovo Milošo amžius (rež. J. Javaitis) – 16 val.
22 d. – Rikis (Prancūzija) – 18 val.
23 d. – Igruški (rež. L. Lužytė) – 16 val.
23, 26 d. – Marinos namai (rež. D. Rust, Lietuva, Rusija) – 17 val.; 28 d. – 16 val.
23, 26, 28 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 18 val.; 27 d. – 16 val.
26 d. – Pažvelk, tai Vilnius (L. Pociūnienė) – 16 val.; 28 d. – 17 val.
26 d. – Valandos (JAV) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

22, 23 d. – Krudžiai (3D, JAV) – 11.30, 14, 17, 20, 22.30; 24–28 d. – 11.30, 14, 17, 20 val.
22, 23 d. – Krudžiai (JAV) – 10.15, 12.30, 14.45; 24–28 d. – 10.15, 12.30

22, 23 d. – Pašėlę pirmieji metai (D. Britanija) – 13.30, 15.45, 18.15, 20.30, 22.45; 24–28 d. – 13.30, 15.45, 18.15, 20.30, 22.45

22 d. – Pagalbos šauksmas (JAV) – 14.15, 16.30, 18.30, 21 val.

27 d. – G.F. Händelio „Julijus Cezaris“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitan operos! – 19 val.

26 d. – Oda, kurioje gyvenu (Ispanija) – 18.45

22–28 d. – Gimtadienis (JAV) – 15.15, 19.30

Ozas: didingas ir galintas (JAV) – 10.30, 13.15

Tatybės vagilė (JAV) – 11, 16.15

22–25, 27, 28 d. – Parkeris (JAV) – 13.45, 18.45;

26 d. – 13.45

22, 23 d. – Tamsus dangus (JAV) – 21.15, 23.30;

24–28 d. – 21.15; Sniego karalienė (3D, Rusija) – 10.45; Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 12.45, 21.40

22, 23 d. – Ką išdarinėja vyrai (Rusija) – 17.30,

23.50; 24–28 d. – 17.30

22, 23 d. – Diatlovo perėja: dingusi ekspedicija (D. Britanija) – 23.59

23, 24 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 11.15

Legendos susivienija (JAV) – 11.45

22, 23 d. – Mama (JAV) – 23.15

Romuva

22 d. – Svajonių komanda 1935 (Latvija) – 17 val.; 23 d. – 16 val.; 24 d. – 14 val.; 28 d. – 19 val.

22 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 19 val.

24 d. – 18 val.

22 d. – Išsiskyrimas (Iranas) – 21 val.; 23, 24 d. – 20 val.